

شاروالی کابل

www.km.gov.af

کابل کامن نیاجی شهر

۱۳۹۶ هـ ش

غافل مشو که در نظر پاک اهل دل
اکسیر فیض خاک مزارات کابل است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مقدمه.....	ل
ناحیه اول.....	۱۳
زون اول.....	۱۴
۱ - حصار قدیم کابل.....	۱۵
۲ - زیارت سید احمد کبیر (رح).....	۱۵
۳ - ساحه باستانی خواجه صفا.....	۱۶
۴ - زیارت عاشقان و عارفان علیه الرحمه.....	۱۷
۵ - مسجد غازیان.....	۱۸
۶ - خانقاه پهلوان.....	۱۸
۷ - تختگاه شهنشاه بابر.....	۱۹
۸ - زیارت شاه نجف (رح).....	۱۹
۹ - زیارت بابای غوری علیه الرحمه.....	۲۰
۱۰ - مسجد قدیم حضرت ها.....	۲۰
۱۱ - آرامگاه حضرات مجددی (رح).....	۲۱
۱۲ - مسجد ازبکها واقع در گذر ازبکها.....	۲۱
۱۳ - مسجد دیوان بیگی.....	۲۲
زون دوم.....	۲۳
۱۴ - زیارت حضرت بابای اندخویی علیه الرحمه.....	۲۴
۱۵ - تکیه خانه جعفریه.....	۲۴
۱۶ - مسجد قرت ها.....	۲۵
۱۷ - تکیه خانه سید اصغر شاه.....	۲۵
۱۸ - تکیه خانه عباسیه.....	۲۶
۱۹ - خانه رهایشی استاد کیمیا.....	۲۶
۲۰ - تکیه خانه آقای بلبل.....	۲۶
۲۱ - ساحه قبرستانی شهدای میوند.....	۲۷
۲۲ - جامع نورالاسلام.....	۲۷
۲۳ - تکیه خانه میر اکبر.....	۲۸
۲۴ - تکیه خانه عمومی.....	۲۸
۲۵ - مسجد شریف قلعه هزاره ها.....	۲۸
۲۶ - مسجد شریف اچکزایی ها.....	۲۹
زون سوم.....	۳۰
۲۷ - مقبره تیمور شاه.....	۳۱
۲۸ - مسجد پل خشتی.....	۳۱

۲۹ - درمسال پیررتنات..... ۳۲

۳۰ - مسجد شریف باغبان کوچه..... ۳۲

۳۱ - عمارات دو منزله کنار دریائی کابل..... ۳۲

زون چهارم..... ۳۳

۳۲ - مسجد علیا..... ۳۴

۳۳ - مسجد ملا محمود..... ۳۴

۳۴ - سرای پشاوریه:..... ۳۵

۳۵ - درمسال بابا سری چند..... ۳۵

۳۶ - درمسال خالصه..... ۳۵

۳۷ - درمسال گوری صاحب..... ۳۶

۳۸ - درمسال بابیه الماس..... ۳۶

۳۹ - آرامگاه شیرسرخ پادشاه..... ۳۶

۴۰ - زیارت چهارده معصوم..... ۳۷

۴۱ - زیارت شاه طاووس (رح)..... ۳۷

۴۲ - مسجد حضرت ها..... ۳۸

۴۳ - بقایای منزل جنرال محمد صدیق..... ۳۸

زون پنجم..... ۳۹

۴۴ - زیارت و خانقاه موی مبارک..... ۴۰

۴۵ - مزار میرواعظ (رح)..... ۴۰

۴۶ - خانقاه خواجه صاحب چشتیه..... ۴۰

۴۷ - درمسال اهل هنود..... ۴۱

۴۸ - مسجد شریف صندوق سازی..... ۴۱

زون ششم..... ۴۲

۴۹ - چهارچته کابل..... ۴۳

۵۰ - خانقاه مرکزی..... ۴۳

۵۱ - مسجد جامع عید گاه..... ۴۴

۵۲ - مسجد جامع باغ علیمردان..... ۴۴

۵۳ - درمسال آسمانی..... ۴۴

۵۴ - مسجد نبوی..... ۴۵

۵۵ - زیارت سید جعفر آغا شیرازی..... ۴۵

۵۶ - یک تعمیر آهن پوش..... ۴۵

ناحیه دوم..... ۴۶

۵۷ - زیارت خواجه اسحاق ولی..... ۴۷

۵۸ - مسجد میدانی..... ۴۷

۴۷	۵۹ - مجتمع یک منزل مسکونی.....
۴۸	۶۰ - ساختمان یک مارکیت قدیمی.....
۴۸	۶۱ - حفظ بقایای یک دیوار.....
۴۹	۶۲ - مجتمع (کامپلکس) ساختمان ارگ ریاست جمهوری.....
۴۹	۶۳ - قصر دلگشا.....
۵۰	۶۴ - قصر سلامخانه.....
۵۰	۶۵ - قصر گلخانه.....
۵۱	۶۷ - حرم سرای.....
۵۱	۶۸ - برج ساعت دلگشا.....
۵۲	۶۹ - برج ساعت واقع پل محمود خان.....
۵۲	۷۰ - منار استقلال.....
۵۳	۷۱ - قصرستور.....
۵۳	۷۲ - قصر گلخانه صدارت.....
۵۳	۷۳ - عمارت آرشیف ملی.....
۵۴	۷۴ - قصر بوستان سرای.....
۵۴	۷۵ - زیارت شاه دو شمشیره ولی علیه الرحمه.....
۵۴	۷۶ - مسجد شریف شاه دو شمشیره (رح).....
۵۵	۷۷ - مقبره دوست خاوند(رح).....
۵۵	۷۸ - مقبره خواجه اسحاق ولی (رح).....
۵۶	۷۹ - مقبره نایب السلطنه سردار نصرالله خان سراج.....
۵۶	۸۰ - مقبره امیر عبدالرحمن خان.....
۵۷	۸۱ - مقبره سردار حیات الله خان و سردار عبدالمجید خان.....
۵۷	۸۲ - مقبره بابا کیدانی (رح).....
۵۷	۸۳ - مقبره مولوی یار محمد (رح).....
۵۸	۸۴ - مقبره و مسجد واقع چهارراهی ملک اصغر.....
۵۸	۸۵ - مقبره غازی ادی (رح).....
۵۹	۸۶ - مقبره بی بی مستوره (رح).....
۵۹	۸۷ - مقبره باباه داوود (رح).....
۵۹	۸۸ - مقبره مولوی سرای زرداد (رح).....
۶۰	۸۹ - آرامگاه ابوالفضل عباس(رح).....
۶۰	۹۰ - مقبره پیر بلند (رح).....
۶۰	۹۱ - مسجد علیا رتبه.....
۶۱	۹۲ - مسجد شریف شاه نقشبند(رح).....
۶۱	۹۳ - منزل سردار محمد عمرخان.....
۶۲	۹۴ - منزل میرزا عبدالله خان.....

- ۹۵ - اولین ساختمان مهندسان انگلیس در کابل ۶۲
- ۹۶ - گذر اندرابی ۶۳
- ۹۷ - ساحه باغ علم گنج ۶۳
- ۹۸ - قصر زرافشان یا زرنگار در پارک زرنگار امروزی ۶۴
- ۹۹ - مسجد شریف عید گاه ۶۵
- ۱۰۰ - ماشین خانه کابل ۶۵
- ۱۰۱ - نگارستان ملی هنر ۶۶
- ۱۰۲ - مقبره آخندجی ۶۶
- ۱۰۳ - قبر هاشم شایق افندی (رح) ۶۷
- ۱۰۴ - معبد آسا مایی (آسمایی) ۶۷
- ۱۰۵ - تهاگر چی پنجشیر ۶۸
- ۱۰۶ - مزار مبارک سید جعفر آغا ۶۸
- ۱۰۷ - عمارات دو منزله کنار دریائی کابل ۶۸
- ناحیه سوم** ۶۹
- ۱۰۸ - منار علم و جهل ۷۰
- ۱۰۹ - منار عبدالوکیل خان ۷۰
- ۱۱۰ - مرقد سید نجیم آغا (رح) ۷۰
- ۱۱۱ - آرامگاه میران پادشاه بلا گردان ۷۱
- ۱۱۲ - زیارت سخی ۷۱
- ۱۱۳ - آرامگاه سید جمال الدین افغانی (رح) ۷۲
- ۱۱۴ - پل غند مشر محمدغوث خان ۷۲
- ۱۱۵ - مکتب امیر دوست محمد خان ۷۳
- ناحیه چهارم** ۷۴
- ۱۱۶ - باغ بالا ۷۵
- ۱۱۷ - جبه خانه ۷۵
- ۱۱۸ - عمارت و برج شهر آرا ۷۵
- ۱۱۹ - قلعه جنگی ۷۶
- ۱۲۰ - زیارت مجنون شاه ۷۶
- ناحیه پنجم** ۷۷
- ۱۲۱ - قلعه سیدان افشار بالا ۷۸
- ۱۲۲ - مرقد سید مقصود شاه ۷۸
- ۱۲۳ - مرقد نور المشایخ ۷۹
- ۱۲۴ - آرامگاه علامه سید اسماعیل بلخی ۷۹
- ۱۲۵ - قلعه فراشان نادر افشار ۸۰

۸۱	 ناحیه ششم
۸۲	 ۱۲۶ - قصر دار الامان
۸۲	 ۱۲۷ - قصر تاج بیگ
۸۳	 ۱۲۸ - منار احمد جان خان
۸۳	 ۱۲۹ - موزه ملی افغانستان
۸۴	 ۱۳۰ - نخستین خط آهن
۸۴	 ۱۳۱ - مسجد شریف قلعه شهاده قدیم
۸۴	 ۱۳۲ - پل سوخته
۸۵	 ۱۳۳ - قلعه میر آخور
۸۵	 ۱۳۴ - مسجد شریف مولانا جلال الدین محمد بلخی
۸۵	 ۱۳۵ - زیارت دوازده امام علیه السلام
۸۶	 ۱۳۶ - چله خانه و اقامتگاه سید جعفر مجرد (رح)
۸۶	 ۱۳۷ - مرقد سید غلام جیلانی معروف به امیر صاحب گلخانه (رح)
۸۷	 ۱۳۸ - مرقد مبارک آخند محمد امین گلخانه (رح)
۸۷	 ۱۳۹ - مرقد محمد سرور دهقان (رح)
۸۸	 ۱۴۰ - مرقد خواجه طواف ولی (رح)
۸۸	 ۱۴۱ - مرقد سید شاه سکندری موسوی (شیر سرخ) (رح)
۸۹	 ناحیه هفتم
۹۰	 ۱۴۲ - باغ بابر
۹۰	 ۱۴۳ - مرقد ظهیر الدین محمد بابر شاه
۹۱	 ۱۴۴ - مسجد شریف مرمین
۹۱	 ۱۴۵ - پاولیون باغ بابر
۹۱	 ۱۴۶ - حرم سرای (قصر ملکه)
۹۲	 ۱۴۷ - کاروان سرای باغ بابر
۹۳	 ۱۴۸ - نه برجۀ چهلستون
۹۳	 ۱۴۹ - قصر چهلستون
۹۴	 ۱۵۰ - برج وزیر
۹۴	 ۱۵۱ - قلعه شاه محمود خان
۹۴	 ۱۵۲ - مسجد و مرقد شریف میر لطیف معروف به میانجی (رح)
۹۵	 ۱۵۳ - مرقد مبارک علی ملنگ (رح)
۹۵	 ۱۵۴ - مرقد مبارک میرزا محمد جاذبی (رح)
۹۶	 ۱۵۵ - باغ و قصر قلعه فتوح
۹۶	 ۱۵۶ - آرامگاه میر سبحان معروف به میر صاحب کابلی (رح)
۹۷	 ۱۵۷ - آرامگاه میر نشان (رح)
۹۷	 ۱۵۸ - آرامگاه حضرت شهید (رح)

۱۵۹	آرامگاه دادا صاحب گذرگاه (رح)	۹۸
۱۶۰	آرامگاه مبارک سید محمود جان آغا (رح)	۹۸
۱۶۱	آرامگاه شاه حسین ولی (رح)	۹۹
۱۶۲	آرامگاه قاری صاحب محمد عمر و مولوی علی محمد جان آغا (رح)	۹۹
۱۶۳	مرقد محمد خان فرملی	۱۰۰
۱۶۴	آرامگاه سلطان پیر سرخ (رح)	۱۰۰
۱۶۵	محل توپ چاشت	۱۰۱
۱۰۲	ناحیه هشتم	
۱۶۶	محل مقدس پنجه شاه	۱۰۳
۱۶۷	زیارت خواجه شمس الدین نقشبندی (رح)	۱۰۳
۱۶۸	حضرات تمیم انصار و جبیر انصاری (رح)	۱۰۴
۱۶۹	قدم گاه حضرت خضر (ع)	۱۰۴
۱۷۰	چشمه خضر نبی (ع)	۱۰۵
۱۷۱	مزارات سه اغر (رح)	۱۰۵
۱۷۲	زیارت شیر سرخ ولی (رح)	۱۰۶
۱۷۳	مزار مبارک میر مشهدی (رح)	۱۰۶
۱۷۴	مزار پر انوار شاه شهید (رح)	۱۰۷
۱۷۵	تیله نرنج	۱۰۷
۱۷۶	بالاحصار کابل	۱۰۸
۱۷۷	تیله مرنجان	۱۰۸
۱۷۸	مرقد اعلی حضرت محمد نادر شاه	۱۰۹
۱۱۰	ناحیه نهم	
۱۷۹	زیارت پیر حاضر بابا (رح)	۱۱۱
۱۸۰	زیارت منسوب به حضرت بیدل	۱۱۱
۱۸۱	حضیره سنگ مرمر	۱۱۲
۱۸۲	زیارت خواجه زنبورک (رح)	۱۱۲
۱۸۳	زیارت گل بته (رح)	۱۱۳
۱۸۴	زیارت شاه امان الدین غازی (رح)	۱۱۳
۱۸۵	حضیره شاه مردان پادشاه (رح)	۱۱۴
۱۱۵	ناحیه دهم	
۱۸۶	زیارت سید مهدی آتش نفس (رح)	۱۱۶
۱۸۷	زیارت بی بی مهرو (رح)	۱۱۶
۱۸۸	قبر گورا	۱۱۶
۱۸۹	زیارت چهارراهی شهید (رح)	۱۱۷
۱۹۰	زیارت موی مبارک (رح)	۱۱۷

۱۱۸	 ناحیه یازدهم
۱۹۱	 هزاره بغل
۱۹۲	 تپه کافری
۱۹۳	 قلعه غلامان
۱۲۰	 ناحیه دوازدهم
۱۹۴	 زیارت بابہ چهل گزی (رح)
۱۹۵	 زیارت خواجه لحاظ (رح)
۱۲۲	 ناحیه سیزدهم
۱۹۶	 آرامگاه سید عبدالعظیم آغا (رح)
۱۲۴	 ناحیه چهاردهم
۱۹۷	 طاق ظفر
۱۹۸	 زیارت سلطان صاحب (رح)
۱۹۹	 بقایای یک استدیوم در باغ عمومی
۲۰۰	 مسجد امیر امان الله خان
۲۰۱	 لنگر سنگی
۲۰۲	 مناره با یک کتیبه
۲۰۳	 زیارت خواجه لکن (رح)
۲۰۴	 زیارت خواجه مسافر (رح)
۲۰۵	 زیارت چهل تن (رح)
۱۲۹	 ناحیه پانزدهم
۲۰۶	 مسجد و حسینیه جعفریه خواجه بغرا
۲۰۷	 زیارت خواجه بغرا (رح)
۲۰۸	 زیارت خواجه سبز پوش (رح)
۱۳۱	 ناحیه شانزدهم
۲۰۹	 زیارت مردان غیب (رح)
۱۳۳	 ناحیه هفدهم
۲۱۰	 مرقد محمد عبدالحمید اسیرقندی آغا (رح)
۲۱۱	 مرقد محمد عبدالعزیز مهجور (رح)
۲۱۲	 مرقد خواجه فولاد (رح)
۱۳۷	 ناحیه هجدهم
۲۱۳	 پادشاه صاحب پای منار (رح)
۲۱۴	 زیارت حاجی صاحب (رح)
۲۱۵	 زیارت خواجه چاشت ولی (رح)
۱۴۰	 ناحیه نوزدهم

۲۱۶ - زیارت بابہ قشقار (رح).....	۱۴۱
۲۱۷ - حوض مزار.....	۱۴۱
۲۱۸ - پری باغ.....	۱۴۱
ناحیہ بیستم.....	۱۴۲
۲۱۹ - زیارت ملا بابا (رح).....	۱۴۳
۲۲۰ - زیارت خواجہ قلندر آغا.....	۱۴۳
۲۲۱ - زیارت سید میرزای غازی.....	۱۴۳
ناحیہ بیست و یکم.....	۱۴۴
۲۲۲ - زیارت سلطان غازی (رح).....	۱۴۵
ناحیہ بیست و دوم.....	۱۴۶
۲۲۳ - منار چکری.....	۱۴۷
۲۲۴ - زیارت حضرت صاحب (رح).....	۱۴۷
۲۲۵ - زیارت بابا حاجی کلان (رح).....	۱۴۷
منابع و مأخذ.....	۱۴۸

مقدمه

به تاسی از حکم شماره ۲۰۲۵ مورخ ۱ / ۷ / ۱۳۹۵ مقام عالی ریاست جمهوری و هدایت شفاهی آن مقام محترم در پنجمین شورای عالی توسعه شهری مورخ ۱۱ / ۹ / ۱۳۹۵ مبنی بر اعمار و بازسازی ساختمان های تاریخی و مساجد قدیمی ولایات، پروژه تحقیق و تثبیت اماکن نواحی شهر کابل حسب هدایت جناب پوهنیار عبدالله حبیب زی سرپرست محترم شاروالی کابل به ریاست جناب پوهنیار مسیح الله محبوب معین خدمات شهری شاروالی کابل توسط پوهاند دکتور عزیز احمد پنجشیری و محترم عبدالقادر آرزو و به همکاری ریاست محترم آگاهی عامه، ریاست نشرات (برادران هر یک اسدالله بیات و فرید احمد امیری عکاسان مجرب این ریاست) و مدیریت محترم ترانسپورت، در ماه ثور ۱۳۹۶ آغاز و در برج میزان انجام پذیرفت. همچنان قابل یاد آوری است که تایپ کامپیوتری، تنظیم تصاویر و دیزاین مجدد آن را محترم انجنیر نبی الله عزیزی عضو مدیریت تکنالوژی معلوماتی ریاست شاروالی محترم کابل تکمیل نموده اند.

لازم به تذکر است که کار تحقیق و تثبیت اماکن تاریخی ناحیه اول به تاسی از هدایت فقره (۸) و مصوبه شماره (۴۴) مورخ ۱۷ / ۱۱ / ۱۳۹۰ شورای وزیران قبلا در سال ۱۳۹۲ توسط کمیسیونی به ریاست پوهاند دکتور عزیز احمد پنجشیری انجام پذیرفته است.

در این مجموعه تحقیقی به تعداد ۲۲۵ باب اماکن که شامل مساجد، معابد، مزارات، مناره ها، قلاع ها، باغ ها، طاقها و آبدات باستانی می شود، در ۱۵۰ صفحه مورد ارزیابی، تحقیق و تثبیت قرار گرفته است.

ناحيه اول

زون اول

این زون شامل گذر های پل آرتل ، بالاکوه قلعه هزاره ها ، بالاکوه شاه نجف، بالاکوه باغ قاضی، عاشقان و عارفان و گذر خواجه صفا میگردد که همه در ناحیه اول واقع است .

در این زون اماکن و آبدات ذیل دارای اهمیت تاریخی بوده ، قابل حفظ میباشد:

۱ - حصار قدیم کابل:

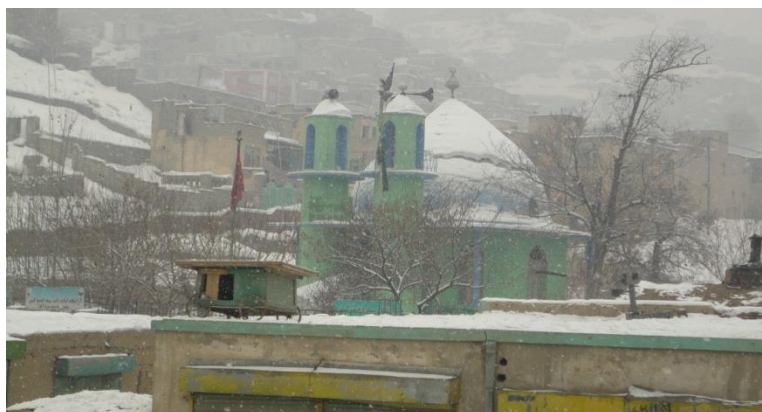
در دامنه کوه شیر دروازه که قدامت تاریخی آن بر اساس نوشته های ستراپو فراتر از (۲۱۰۰) سال می باشد.

تصویری از دیوار های قدیم کابل بر فراز شیر دروازه

۲ - زیارت سید احمد کبیر (رح):

امام زاده سید احمد کبیر مشهور به سید مرد از اولاده امام موسی کاظم (ع) متولد ۱۹۵ ه ق می باشد.

زیارت سید احمد کبیر در دامنه شمالی کوه شیر دروازه

۳ - ساحه باستانی خواجه صفا:

زیارت، معبد بودایی و ملحقات خواجه صفا به ارتفاع ۲۷۰ متر از سطح زمین در دامنه کوه شیر دروازه موقعیت دارد. ۲۰۰ متر پایینتر از آن مزاری به نام خواجه وفا که به خواجه روشنایی معروف است قرار داشته چشمه آبی در اینجا وجود دارد این ساحه نزهتگاه بزرگ کابل بوده و عمارتی هم داشت که بعد ها در سال ۱۳۲۳ ق توسط امیر حبیب الله خان تجدید عمارت شد. عمارت جدید در چهار مرتبه به طول ۱۷ قدم میباشد. در مرتبه سوم عمارت چشمه آن قرار دارد. میله عنعنوی خواجه صفا همه ساله از اول حمل الی ماه جوزا از دامنه خواجه صفا الی مزار خواجه روشنایی و پایینتر از آن بر پا میشود. بر اساس کتاب آیین اکبری منظور از خواجه روشنایی همین خواجه عبدالصمد میباشد که زیارت آن به نام عاشقان عارفان علیه الرحمه معروف است.

زیارت خواجه روشنایی

زیارت خواجه صفا

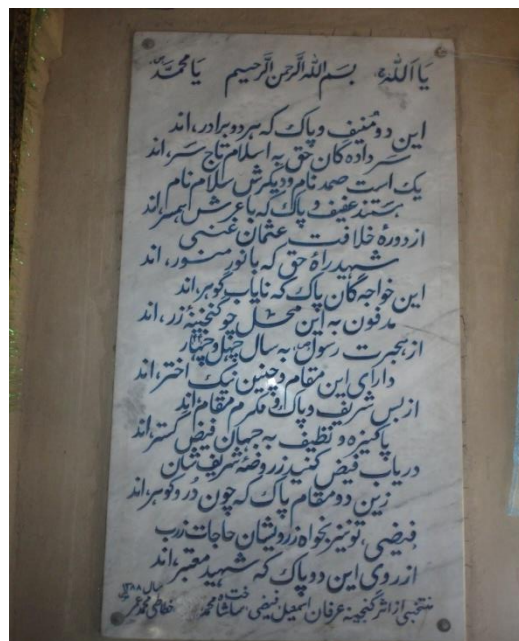
خرابه های از دوره بودایی

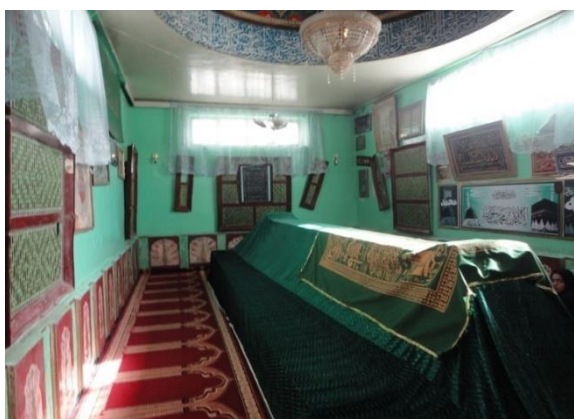
ساختمانی از عصر بودایی

۴ - زیارت عاشقان و عارفان علیه الرحمه :

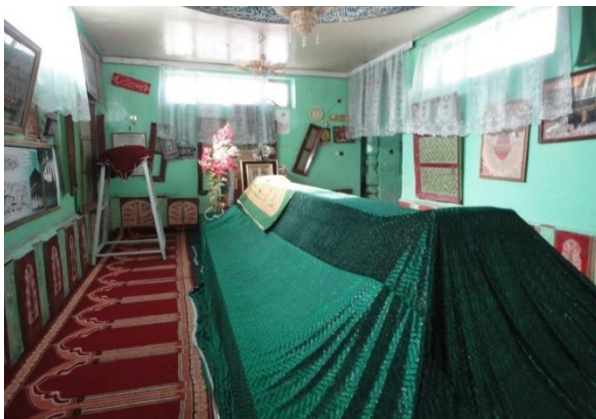
منظور از عاشقان و عارفان خواجه عبدالسلام و خواجه عبدالصمد پسران خواجه جابر انصار میباشد. اکثراً معتقد اند که از جمله صحابه بوده در قطار عساکر اسلام حین فتح کابل به سال ۴۴ هـ ق شهادت یافتند. کتیبه بالای دروازه شان توسط عین الدوله بهرام شاه غزنوی متوفی ۵۴۴ هـ ق نصب شده است. در تزک بابری و آیین اکبری از ایشان یاد گردیده است.

کتیبه سنگی مربوط به عاشقان و عارفان

مزار خواجه عبدالصمد معروف به عارفان

مزار خواجه عبدالسلام معروف به عاشقان

۵ - مسجد غازیان:

قبلاً منزل نواب محمد زمان خان پسر نواب اسد خان و برادرزاده امیر دوست محمد خان بوده بتاريخ ۱۷ رمضان ۱۲۵۷ هـ ق مطابق ۲ نوامبر ۱۸۴۱ میلادی قیام مردم کابل علیه تجاوز قشون انگلیس از همین جا آغاز گردید.

مسجد غازیان محل نخستین قیام مورخ ۱۷ رمضان ۱۲۵۷ ق مردم کابل

۶ - خانقاه پهلوان:

در عاشقان و عارفان که در آن طریقه قادریه اجرا میشود . این خانقاه به سال ۱۱۸۷ ق ایجاد شده است.

نخستین خانقاه طریقه قادریه در شهر کابل

۷ - تختگاه شهنشاه بابر:

تختگاه عالم پناه بابرشاه در دامنه کوه شیر دروازه بالاتر از شفاخانه کابل واقع است. بابر شاه غرض تفرج معمولا به اینجا می آمد. اکثرا این بیت خود را در اینجا زمزمه میکرد.

نوروز و نوبهار و می و دلبری خوش است

بابر به عیش کوش که عالم دوباره نیست

ساحه یی که در آن تخت بابر ساخته شده بود

۸ - زیارت شاه نجف (رح):

این زیارت در دامنه شمالی شیر دروازه واقع است که علم یا جهنده آن همه ساله بلند میشود. و احتمالا به خانواده امامان انتساب داشته است.

زیارت شاه نجف (رح) واقع در دامنه کوه شیر دروازه

۹ - زیارت بابای غوری علیه الرحمه:

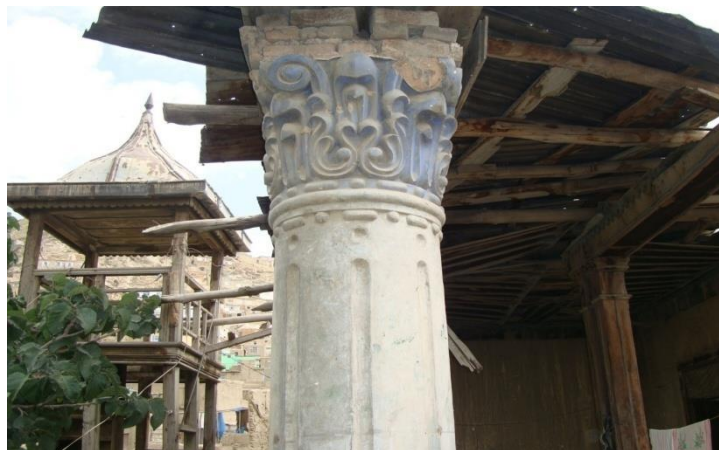
در غرب زیارت عاشقان و عارفان موقعیت دارد و یکی از بزرگان و روحانیون بود و احتمال دارد با بابا کیدانی و بابا ولی نسبت داشته باشد.

زیارت بابای غوری در دامنه کوه شیر دروازه

۱۰ - مسجد قدیم حضرت ها:

یکی از مساجد قدیمی شهر کابل بوده که توسط حضرات محترم مجددیه نقشبندیه در گذر قاضی فیض الله ساخته شده است.

مسجد شریف حضرت ها که در دامنه شمالی کوه شیردروازه قرار دارد

۱۱ - آرامگاه حضرات مجددی (رح):

در اینجا چند تن از حضرات مجددیه نقشبندی مدفونند که اسلاف حضرت صبیغه الله مجددی می باشند.

نمای گوشه جنوب غربی آرامگاه

مدخل عمارت آرامگاه حضرات مجددی

در ورودی یکی از آرامگاه ها

باغچه آرامگاه حضرات مجددی

۱۲ - مسجد ازبکها واقع در گذر ازبکها:

این مسجد شریف بعد از مهاجرت عده ای از قوم ازبک به این ساحه اعمار شده است.

بخشی از منبت کاری مسجد ازبکها

در ورودی مسجد ازبکها

۱۳ - مسجد دیوان بیگی:

اساس آنرا اورنگ زیب به سال ۱۰۶۹ هـ ق مطابق ۱۶۵۸ م در گذر سنگ تراشی گذاشت.

در ورودی مسجد دیوان بیگی

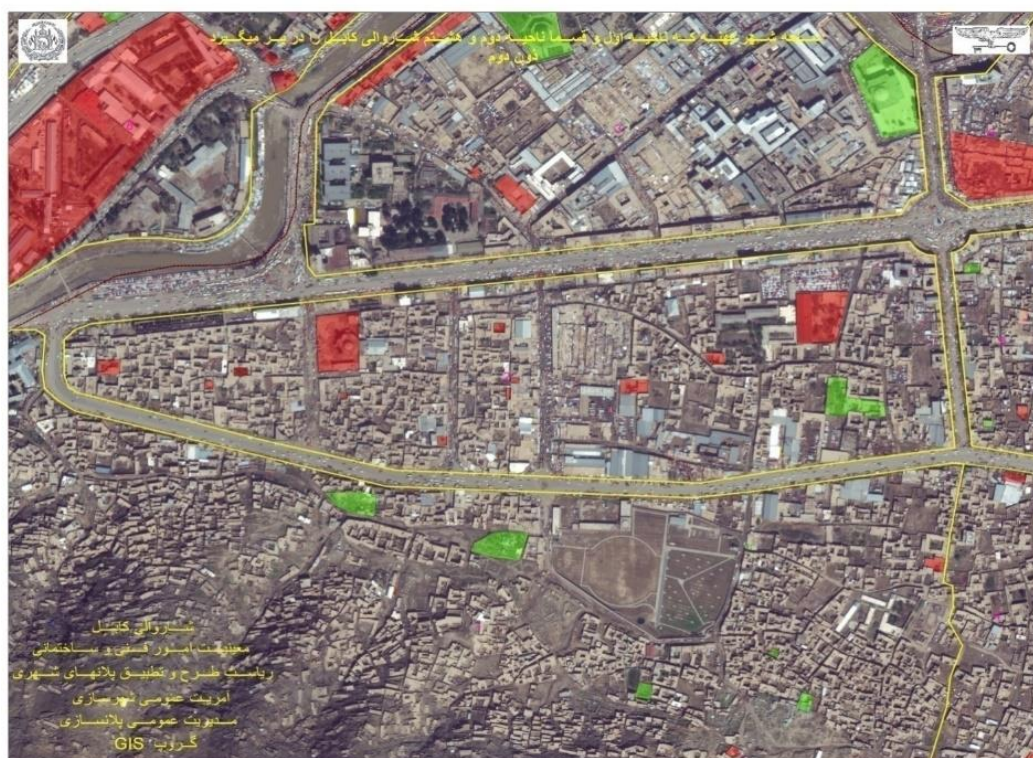

کتیبه مسجد دیوان بیگی

زون دوم

این زون در جنوب سرک جاده میوند و شمال سرک باغ قاضی واقع بوده شامل گذرهای قورت ، شاه سمند ها ، اچکزائی ها ، چنداؤل قدیم ، محله بابای خودی ، سردار جهان خان ، سوتنه پایان ، کبری ها ، کشمیری ها ، شیرازی ها ، خافی ها ، سمنانی ها ، جلایری ها و سپاه منصوری ، یک قسمت قلعه هزاره ها ، پخته فروشی ، بابای ولی ، مصلی ها و غیره میباشد .

دراین زون این اماکن ارزش تاریخی داشته قابل حفظ پنداشته میشود

۱۴ - زیارت حضرت بابای اندخویی علیه الرحمه:

به اصطلاح عامه بابای خودی که متعلق به قرن ۸ هـ ق بوده ملقب به سلطان الاولیا ، قطب الاقطاب، غوث الاعظم و حلقه وصل عاشقان بوده صاحب طریقت نقشبندیه میباشد. به گفته متولی زیارت مذکور وی برادر بابا ولی و بابا کیدانی بوده است.

مقبره مبارک حضرت بابای اندخویی

۱۵ - تکیه خانه جعفریه:

متعلق به زمان نادر شاه افشار بوده در قدیم بنام تکیه خانه همتیار نامیده میشد.

نمای بیرونی تکیه خانه جعفریه

۱۶ - مسجد قرت ها:

یا قورت ها که ۲۶۵ سال قدمت داشته دارای سبک خاص عمرانی بوده و تزئینات زیبای هنری دارد. قورت یکی از اقوامی است که از خراسان ایران به اینجا آمده و شکر خان قورت از بزرگان آنها بود.

نمای داخلی و ستون های زیبای مینت کاری قورت ها

۱۷ - تکیه خانه سید اصغر شاه:

این تکیه خانه مختص به طبقه خانم ها بوده و در چندول کابل موقعیت دارد.

نمای داخلی تکیه خانه سید اصغر شاه

۱۸ - تکیه خانه عباسیه:

یکی از تکیه خانه هایی است که در چنډول کابل قرار دارد.

نمای داخلی و محوطه تکیه خانه عباسیه

۱۹ - خانه رهائشی استاد کیمیا:

این منزل که بیش از ۲۰۰ سال سابق دارد منبت کاری شده دارای ستون های چوبی منقش میباشد.

محوطه و نمای جنوبی منزل استاد کیمیا

۲۰ - تکیه خانه آقای بلبل:

این تکیه خانه به نام بلبل یکی از دانشمندان و شعرای کابل بنا گردیده است که دارای ۱۰ ستون میباشد.

نمای داخلی تکیه خانه آقای بلبل

۲۱ - ساحه قبرستانی شهدای میوند:

در جنگ افغان انگلیس در قندهار که بنام جنگ میوند مشهور بوده و در جولای ۱۸۸۰ صورت گرفته است ۵۰۰ تن از افغان ها شهید و ۸۵۰ تن زخمی گردید و از ۱۲۰۰۰ عسکر انگلیس تنها ۲۵ تن ان جان به سلامت بردند. اجساد یک تعداد از آنها در این ساحه مدفون است که بنام شهدای میوند یاد میشود.

محل دفن آن عده شهدایی که در جنگ میوند جام شهادت سر کشیده اند

۲۲ - جامع نورالاسلام:

این مسجد بنام مسجد کتاب فروشی هم یاد می شود که در کوچه پخته فروشی کابل موقعیت دارد.

نمای بیرونی مسجد کتاب فروشی

بخش داخلی مسجد کتاب فروشی که دارای گنبد های متعدد است

۲۳ - تکیه خانه میر اکبر:

این تکیه خانه از چندول کابل موقعیت دارد.

در ورودی تکیه خانه میر اکبر

نمای بیرونی تکیه خانه میر اکبر

۲۴ - تکیه خانه عمومی:

بزرگترین تکیه خانه در شهر کهنه کابل بوده و در آن مراسم بزرگ مذهبی برگزار میشود.

نمای بیرونی تکیه خانه به دو مصلی آن

۲۵ - مسجد شریف قلعه هزاره ها:

در قسمت شرق شفاخانه صدری ابن سینا در مجاورت سرک عمومی موقعیت دارد.

نمای بیرونی و در ورودی مسجد شریف قلعه هزاره ها

۲۶ - مسجد شریف اچکزایی ها:

این مسجد در گذر اچکزایی ها در گوشه جنوب شرقی چندول قرار دارد.

نمای بیرونی مسجد شریف اچکزایی ها

زون سوم

شامل گذر باغبان کوچه، بازار کتابفروشی، گذر خوابگاه و مندوی شده که در غرب جاده نادر پشتون و جنوب دریای کابل موقعیت دارد. درین زون اماکن آتی ارزش تاریخی دارد:

۲۷ – مقبره تیمور شاه:

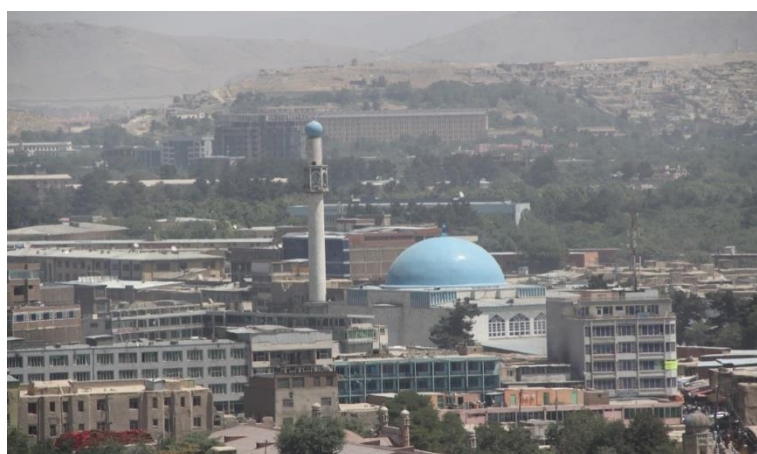
تیمور شاه به سال ۱۷۷۳ میلادی بعد از وفات احمد شاه درانی در قندهار به سلطنت رسید و به سال ۱۷۹۳ میلادی در کابل وفات نمود.

آرامگاه تیمور شاه در جوار دریای کابل که توسط شاه زمان پسر اش اعمار گردید است

۲۸ – مسجد پل خشتی:

قبلاً بنام مسجد خوابگاه لب دریا یاد میشد در سال ۱۲۰۷ هـ ق کار آن آغاز و به سال ۱۲۱۳ هـ ق تحت سرپرستی ملا حمید خان میرواعظ خاتمه یافت.

نمایی از مسجد پل خشتی کابل در جنوب کوچه کاه فروشی

۲۹ - درمسال پیررتنات:

این درمسال اهل هنود در مقابل مسجد باغبان کوچه اعمار شده و قدامت زیادی دارد.

نمای داخلی درمسال پیررتنات که اخیراً بازسازی شده است

۳۰ - مسجد شریف باغبان کوچه:

این مسجد بسیار قدیمی بوده در مقابل مسجد پیررتنات بنا یافته است.

درب ورودی مسجد شریف باغبان کوچه در سمت شرقی مسجد شاه دو شمشیره

۳۱ - عمارات دو منزله کنار دریائی کابل:

از شاه دوشمشیره الی پل باغ عمومی که مربوط ساحه باغبان کوچه میشود.

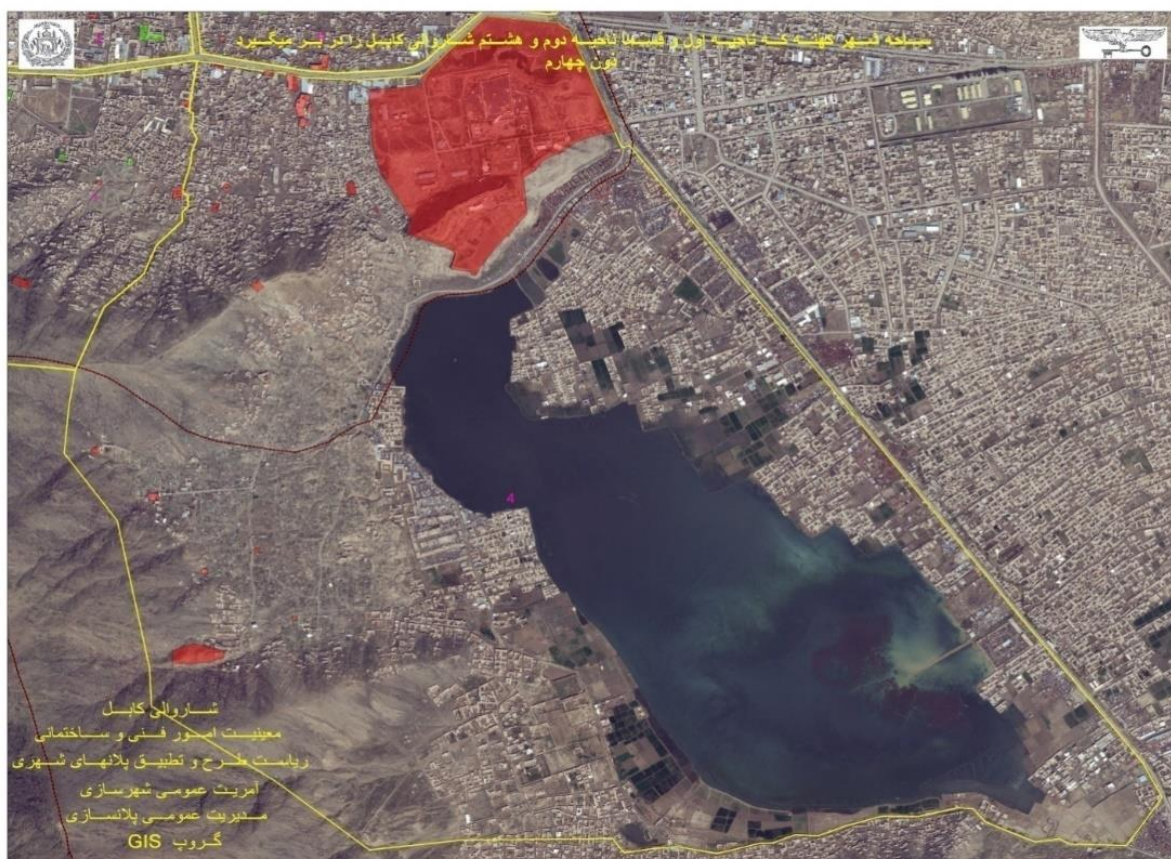

نمای بیرونی عمارات دئ منزله در ساحه باغبان کوچه

زون چهارم

این زون شامل شش گذر بنام های گذر حضرت ها ، گذر درخت شنگ ، هندوگذر ، گذر شهدا صالحین ، گذر خرابات ، و گذر سنگ کش ها میباشد. که کوچه های وزیر ، تخته پل ، مسجد ازبک ها ، کوچه پرانچه و کوچه شانه سازی را شامل میگردد . این زون در جنوب سرک باغ قاضی و غرب بالاحصار قرار دارد.

در این زون اماکن و مساجد ذیل دارای ارزش تاریخی میباشد.

۳۲ - مسجد علیا:

یا مسجد شورپازار که اساس آنرا اورنگ زیب عالم گیر بین سالهای (۱۷۰۷ - ۱۶۵۸) میلادی گذاشته و تیمورشاه درانی آنرا اعمار مجدد نمود.

نمای بیرونی مسجد علیا در ساحه شور بازار

۳۳ - مسجد ملا محمود:

این مسجد به دوره غزنویان (۱۱۴۸-۹۶۲) میلادی تعلق دارد.

نمای بیرونی مسجد ملا محمود که دارای شبکه کاری زیبا می باشد

۳۴ - سرای پشاوریه:

در پهلوی مسجد علیا یا شور بازار موقعیت دارد و در سال های ۱۸۴۲ و بعد آن مرکز مهم داد و ستد تجارتی بود.

نمای بیرونی سرای پشاوریه که حال خرابه قرار دارد.

۳۵ - درمسال بابا سری چند:

از معابد قدیم هندویی در شهر قدیم کابل است که تاریخ این معابد به دوران قبل از مهاجرت آریایی ها تعلق میگیرد.

نمای بیرونی درمسال بابا سری چند در شهر کهنه کابل

۳۶ - درمسال خالصه:

این درمسال نیز در شهر کهنه کابل و در هندوگنر موقعیت دارد.

نمای بیرونی درمسال خالصه در هندوگنر کابل

۳۷ - درمسال گوری صاحب:

این درمسال نیز در نزدیکی های دو درمسال فوق الذکر در هندوگزر موقعیت داشته جای عبادت اهل هنود میباشد.

نمای بیرونی درمسال گوری صاحب در هندوگزر

۳۸ - درمسال بابیه الماس:

درمسال بابیه الماس نیز در هندوگزر شهر کهنه موقعیت دارد که اخیراً به شکل مدرن باز سازی شده است.

نمای بیرونی درمسال بابیه الماس که متصل درمسال خالصه می باشد

۳۹ - آرامگاه شیرسرخ پادشاه:

احتمالاً یکی از امرای تیموری مربوط قرن هشتم هجری می باشد که در شهدای صالحین قرار دارد.

نمای بیرونی آرامگاه شیر سرخ پادشاه که بشکل مخروبه قرار دارد

۴۰ - زیارت چهارده معصوم:

در دامنه شمال شرقی خواجه صفا. در این زیارت سه معصوم دفن است یکی سید علی اصغر (رح) شهید پسر امام محمد باقر (ع) متولد ۵۷ ه ق دوم مزار سید صالح (رح) ابن امام موسی کاظم (ع) متولد ۱۲۸ ق و سوم سید جمال بن میران محمد (رح). در این زیارت طریقه نقشبندی و طریقه چشتیه در شب های جمعه برپا میشود.

قسمت داخلی زیارت چهارده معصوم

قسمت ورودی زیارت چهارده معصوم

۴۱ - زیارت شاه طاووس (رح):

در شرق زیارت چهارده معصوم که اسمش شاه طهماسب خجندی بوده و گفته میشود که از زمره لشکریان حضرت تمیم انصار (رض) میباشد.

دوازه میخ کوب شده زیارت شاه طاووس (رح)

قسمت ورودی زیارت شاه طاووس (رح)

۴۲ - مسجد حضرت ها:

از مساجد قدیمی شهر کابل بوده در گذر حضرت ها قرار دارد.

نمای بیرونی مسجد حضرت ها در شهر کهنه کابل

۴۳ - بقایای منزل جنرال محمد صدیق:

قبلاً اقامتگاه حضرت حاج محمد صفی الله (رح) ملقب به حضرت قیوم جهان بوده و شاه زمان پادشاه وقت افغانستان بنابر ارادت خاصی که به وی داشتند و به طریقه ایشان که نقشبندیه بودند منسلک بودند بعد از وفات پدرش تیمورشاه شب با پای پیاده از دارالسلطنت بالا حصار کابل به حجره فقرآن حضرت شتافتند و از وی استدعا نمودند تا دستار شاهی و تاج مرصع و مکرل سلطنتی را بر فرق ایشان بادستان مبارک خود بگذارند حضرت قیوم جهان (رح) همان کرد و شاه از مسند فقرایشان در همان شب هنگام بعد از کسب اجازت راهی ارگ بالا حصار شدند و فردای آن روز مراسم رسمی تاجگذاری را برپا نمودند قابل تذکر است که حضرت قیوم جهان (رح) بعد از مراسم تاجگذاری بدست خود ایشان به شاه زمان که خود سلطان شریعت مدار و جوان صاحب دل بود گفت: نتیجه ورع میان ولی الله بود که پادشاه خود با پای پیاده به حجره فقر ما رسیده است.

آنقدر مرتبه عشق بلند افتاده است که گدای در او منصب شاهی دارد

محل تاج پوشی شاه زمان سدوزی (۱۸۰۱ - ۱۷۹۳) میلادی

زون پنجم

این زون در شرق حصه دوم جاده نادر پشتون و جنوب جاده میوند موقعیت داشته ، شامل گذرهای بارانه ، آهنگری ، سراجی و گذر دروازه لاهوری گردیده . کوچه علیرضا خان ، صندوق سازی، گذر شمعیزها ، تنورسازی، جوی دمگاه و کوچه سادوها میگردد. در این زون اماکن ذیل اهمیت تاریخی داشته که قابل حفظ میباشد:

۴۴ - زیارت و خانقاه موی مبارک:

تعمیر این زیارت به شکل شش رخی ساخته شده است که در آن موی مبارک قرار دارد.

محل نگهداری موی مبارک در کنار سرک حصه دوم جاده میوند

۴۵ - مزار میرواعظ (رح):

این عارف ربانی معاصر شاه محمود (۱۸۰۱) بوده است.

مرقد میر واعظ کابلی در جنوب زیارت و خانقاه موی مبارک

۴۶ - خانقاه خواجه صاحب چشتیه:

یکی از قدیمی ترین خانقاه های طریقه معروف چشتیه در شهر کهنه کابل است.

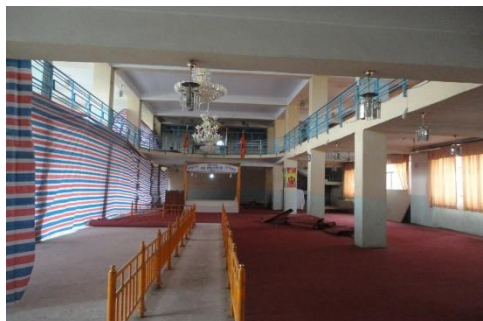
صحن حویلی خانقاه خواجه صاحب چشتیه

درب ورودی خانقاه های خواجه صاحب چشتیه

۴۷ - درمسال اهل هنود:

مقابل مسجد ملا محمود و کوچه خرابات که به نام گوررای صاحب شهرت دارد.

قسمت داخلی درمسال گوررای در جوار سرک عمودی

۴۸ - مسجد شریف صندوق سازی:

یکی از مساجد قدیم شهر کهنه کابل که در گذر صندوق سازی قرار دارد.

نمای بیرونی مسجد شریف صندوق سازی

زون ششم

این زون شامل پنج گذر ناحیه اول یعنی گذر قصاب کوچه ، گذر باغ علیمردان ، گذر نوآباد باغ علیمردان، گذر ریکاخانه و گذر سرحوض ریکا خانه میشود و شامل محله های بوریافروشی ، پانین چوک ، چهارچته ، و کوچه محمد زانی ها میگردد . درین زون اماکن ذیل اهمیت تاریخی داشته قابل حفظ میباشد.

۴۹ - چهارچته کابل:

توسط علیمردان خان یکی از حکام دولت مغلی هند اعمار گردیده است. علیمردان خان به سال ۱۰۶۶ ق وفات نموده و در لاهور دفن گردیده است. چنان تصور می‌رود که چهارچته یکی از بازارهای مهم شهر بوده که از چوک مرکزی به استقامت شرق امتداد داشت. عمق دکانین آن پنج متر و عرض بازار آن هفت متر محاسبه شده است.

نمایی از دو رسته بازارهای چهارچته

۵۰ - خانقاه مرکزی:

در جنوب گذر باغعلیمردان کابل موقعیت دارد.

نمای بیرونی خانقاه مرکزی در کنار سرک جدیدالتاسیس

۵۱ - مسجد جامع عید گاه:

یکی از عمارات یک قرن قبل شهر کابل که در شرق منطقه باغعلیمردان کابل موقعیت دارد.

نمای شرقی مسجد جامع عید گاه و صحن وسیع آن

۵۲ - مسجد جامع باغ علیمردان:

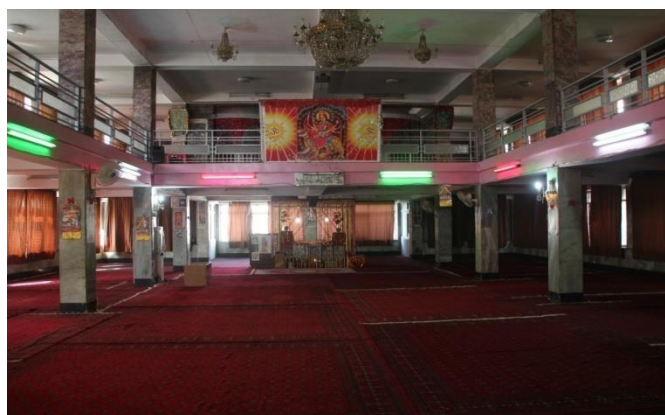
در گذر باغعلیمردان موقعیت داشته یکی از مساجد قدیمی است که به قرن ۱۷ میلادی تعلق میگیرد.

نمای بیرونی مسجد جامع باغ علیمردان

۵۳ - درمسال آسمانی:

یکی از معابد بسیار قدیمی هندوان بوده در جوی شیر موقعیت دارد.

صحن داخلی معبد آسمانی

۵۴ - مسجد نبوی:

در سابق به نام مسجد جوی شیر یاد میشد.

نمای بیرونی مسجد نبوی

۵۵ - زیارت سید جعفر آغا شیرازی:

اسمش امیر جعفر ابن خواجه امیر حسن متوفی ۸ شوال ۹۲۹ ه ق میباشد. یکی از قبر های این محوطه مربوط به امیرزاده اعظم کوکبه بن امیر درویش محمد اتکه متوفی ۹۵۰ ه ق است.

نمای بیرونی زیارت سید جعفر آقا

۵۶ - یک تعمیر آهن پوش:

از یادگار های عصر امیر امان الله خان بوده که به سبک اروپایی ساخته شده در ده غوچک ده افغانان قرار دارد.

نمای بیرونی عمارت دوره امان الله خان که در ۲ منزل ساخته شده است

ناحية دوم

۵۷ - زیارت خواجه اسحاق ولی:

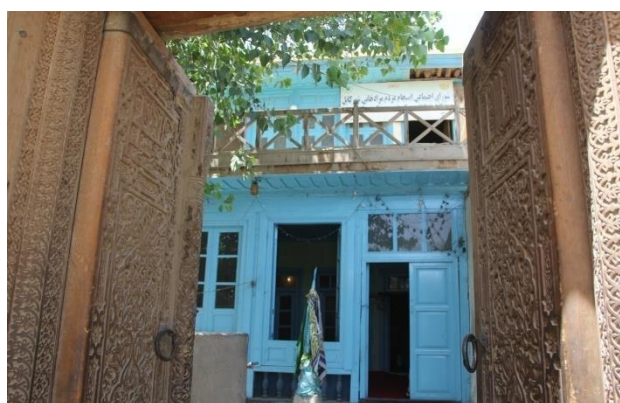
در ده غوچک ده افغانان . بر اساس نوشته کتاب خزینه الاسرار اصل نام وی شاه ابو اسحاق ختلانی است که ملقب به خواجه بزرگ بوده اصل ایشان ترک و ا هشام ختلان میباشد در زمان شاهرخ میرزا به شهادت رسیدند وی از بزرگترین خلفای حضرت علی ثانی امیر سید علی همدانی قدس سره است.

مرقد شاه ابو اسحاق ختلانی در ده غوچک ده افغانان

۵۸ - مسجد میدانی:

از مساجد قدیمی است که در ساحه مرادخانی قرار دارد.

دروازه ورودی مسجد میدانی

۵۹ - مجتمع یک منزل مسکونی:

دارای حویلی ، اتاق کنفرانس و دهلیزهای احتمالاً به سبک انگلیسی بوده در قرن ۱۹ ساخته شده است.

قسمت داخلی سالون کانفرانس

۶۰ - ساختمان یک مارکیت قدیمی:

این ماکیت پیوست با ساختمان سالون کانفرانس است که قدامت آن به بیش از ۱۰۰ سال میرسد.

نمای قسمت داخلی محوطه مارکیت

۶۱ - حفظ بقایای یک دیوار:

بعرض دو متر وجود دارد . این دیوار به امتداد دیوار بازار ارگ بوده و دروازه ای هم بنام دروازه سردار درین محله وجود داشته است.

نمای یکی مقطع بازار ارگ

۶۲ - مجتمع (کامپلکس) ساختمان ارگ ریاست جمهوری:

در حال حاضر قصر ریاست جمهوری افغانستان در ساحه دو صد جریب زمین برابر به (۴۰ هکتار) در مرکز شهر کابل مربوط ناحیه دوم شاروالی موقعیت دارد .

مفکوره اعمار قصر ارگ در زمان سلطنت امیر عبدالرحمان خان مطرح گردید که دارای چهار برج زیبا در هیئت پلان دایروی با راهروی، پناهگاه های مغلّ، تیرکش های توپ و سایر وسایل نظامی معمول آن زمان اعمار گردیده است.

نمای مدخل شرقی ارگ ریاست جمهوری

۶۳ - قصر دلگشا:

این ساختمان در دو طبقه زیبا که از صنعت و سلیقه های خاص معماری بهره مند است در داخل باغ ارگ ساخته شده و با کوچه باغ های پر جلال مملو از نسترن، مرسل و گلاب مزین گردیده و با سایر عمارات ارگ اتصال می یابد. این قصر با آغاز سلطنت امیر حبیب الله خان سراج اعمار گردید.

نمای جنوبی قصر دلگشا

۶۴ - قصر سلامخانه:

این قصر در زمان سلطنت امیر امان الله خان به منظور ملاقات شاه با مردم و رعیت، تدویر مجالس به نام قصر سلامخانه به صورت طولانی و یک منزل اعمار گردیده است.

داخل سالون قصر سلامخانه

۶۵ - قصر گلخانه:

این قصر در زمان سلطنت امیر امان الله خان به حیث دفتر شاهی در یک طبقه اعمار شده است که هم اکنون دفتر کار رئیس جمهور اسلامی افغانستان می باشد.

۶۶ - کوتی باغچه:

در داخل محوطه ارگ ساختمان های مجلل اعمار گردیده که یکی از آن کوتی باغچه می باشد این عمارت به دوره امیر امان الله خان متعلق می باشد.

نمای مقابل کوتی باغچه

۶۷ - حرم سرای:

حرم سرای غرض رهایش، بود و باش عمله و فعله تشکیلات ارگ در زمان سلطنت امیر عبدالرحمن خان اعمار گردیده است.

نمای بیرونی حرم سرای ارگ ریاست جمهوری

۶۸ - برج ساعت دلگشا:

در فاصله تقریباً صد متری قصر دلگشا به سمت جنوب آن برج با عظمتی قد افراشته است که به نام برج ساعت مشهور است. این بنای تاریخی در زمان سلطنت امیر حبیب الله خان به سال (۱۹۱۲) اعمار گردیده و یکی از داشته های فرهنگ مادی ماست که تا امروز پا برجاست.

نمای برج ساعت دلگشا در جنوب قصر دلگشا

۶۹ - برج ساعت واقع پل محمود خان:

این بنا در سال ۱۳۱۲ هجری خورشیدی پس از طرح ساختمان و مفکوره برج ساعت دلگشا در جهت شمال دریای کابل به ارتفاع ۱۲ متر روی قاعده پلانی شش ضلعی به قطر تقریباً پنج متر از خشت پخته و چوب با کاربرد هنر معماری و نجاری ساخته شده بود که از اثر جنگ های داخلی کاملاً منهدم گردید، خوشبختانه در سال ۱۳۹۲ خورشیدی این آبدۀ تاریخی در زمان ریاست دیپلوم انجنیر محمد یونس نو اندیش، ازسوی شاروالی کابل دوباره بازسازی گردید.

برج ساعت پل محمود خان بعد بازسازی

۷۰ - منار استقلال:

این منار به ارتفاع هشت متر در هینت استوانه ای که مقطع آن در مسیر ارتفاعی کم شده می رود از خشت پخته و گچ در روی صفحه سنگی بلند و زینه ها به مناسبت پیروزی رزم آوران شمشیر بدست افغانستان در جنگ ۱۲۹۸ (ه.خ) علیه انگلیس بنیاد گردیده است.

منار استقلال افغانستان که در زمان امیر آمان الله خان اعمار گردیده است

۷۱ - قصر ستور:

این عمارت شاندار در بین مجتمع (کامپلکس) ساختمان ارگ ریاست جمهوری و شورای وزیران واقع گردیده و از مدت بیشتر از هشتاد سال روابط و پیوند های سیاسی، فرهنگی و دیپلماتیک افغانستان را با کشور های خارجی به نام مقر وزارت امور خارجه سامان داده است.

نمایی از قسمت ورودی قصر ستور در وزارت امور خارجه

۷۲ - قصر گلخانه صدارت:

این قصر که از لحاظ محتوا و شکل دارای صنعت و امتیازات بیشتری است در داخل باغ وسیعی در شمال ارگ ریاست جمهوری موقعیت دارد.

۷۳ - عمارت آرشیف ملی:

ساختمان آرشیف ملی که خود نیز به مثابه یک اثر تاریخی پنداشته می شود؛ در زمان امیر عبد الرحمن در محوطه باغ چرم گری کابل اعمار گردید .

زمانی امیر عبدالرحمن خان از سفر بخارا برگشت، یک عده از مهندسان و نگارگران بخارایی را با خود به کابل آورد و این ساخت و ساز نیز به دست ایشان انجام گرفت. این ساختمان در آغاز به منظور دفتر کار شاهزاده حبیب الله خان در نظر گرفته شده بود که بعدها به عنوان مهانخانه استفاده می شد. بعدها دوره آموزش عالی افسران مرکز؛ قرار گرفت تا اینکه در سال ۱۳۵۲ در وقت زمام داری سردار محمد داود، این عمارت کتابخانه وزارت اطلاعات و فرهنگ شد. کار ترمیم و باز سازی این عمارت در سال ۱۳۵۲ آغاز و تا سال ۱۳۵۶ ادامه پیدا کرد.

این عمارت از سال ۱۳۵۶ به این سو مقر آرشیف ملی افغانستان می باشد.

قسمت داخلی عمارت آرشیف ملی

۷۴ - قصر بوستان سرای:

این ساختمان مجلل که محتوای عالی و نشیمن داخلی اش با ارزش های اقلیمی و طبیعی بیرونش با هم بافت و پیوند یافته است در زمان امیر عبدالرحمن خان اعمار گردیده و در حال حاضر دفاتر معینیت محترم ترانسپورت شهری و ریاست محترم پالیسی و انسجام شاروالی کابل می باشد.

۷۵ - زیارت شاه دو شمشیره ولی علیه الرحمه:

قدا مت تاریخی آن به سال (۷۰۰) میلادی مطابق (۷۹) هجری شمسی و ۸۰ ق تعلق داشته و نام آن لیث بن قیس بن حضرت عباس (رض) میباشد.

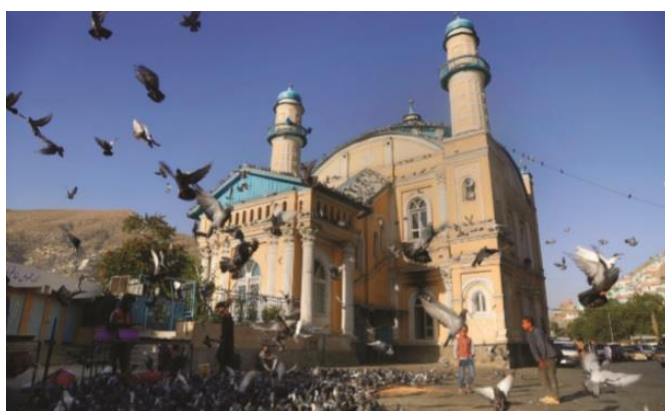

مزار لیث بن قیس بن حضرت عباس (رض)

۷۶ - مسجد شریف شاه دو شمشیره (رح):

این مسجد به سال ۷۹ شمسی مطابق ۸۰ قمری و ۷۰۰ میلادی توسط عبدالرحمن بن اشعث فرستاده عبدالملک در جوار محل شهادت لیس بن قیس بن حضرت عباس مشهور به شاه دو شمشیره ولی (رح) اعمار گردیده است. این اولین مسجد ایست که در افغانستان توسط مسلمین عرب اعمار می گردد.

بیش از نصر الدین محمد همایون آنرا بازسازی نموده و در سده اخیر والده امیر امان الله خان آنرا به شکل امروزی اعمار نموده است.

نمای قسمت شمالی مسجد شریف شاه دو شمشیره در کنار دریای کابل

۷۷ – مقبره دوست خاوند (رح):

خواجه دوست خاوند (رح) یکی از رجال خبیر دوره بابر در حاشیه جنوبی پارک زرنگار، متصل دیوار محوطه هجده طبقه ای (مخابرات) موجود است که اسم مبارکش محمد بن احمد الحصارى بود و یکی از خلفای حضرت خواجه بهاء الدین نقشبند (رض) می باشد. در سال ۸۳۲ هجری قمری چشم از جهان بست.

مزار جناب دوست خاوند (رح) در جوار وزارت مخابرات

۷۸ – مقبره خواجه اسحاق ولی (رح):

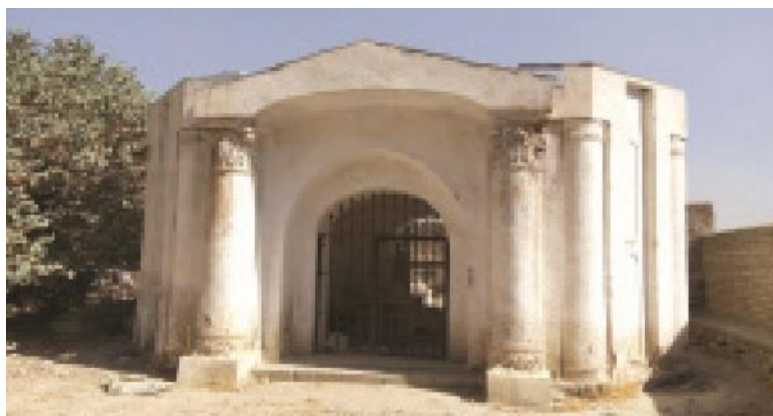
حضرت خواجه ابوالسحاق ختلانی (رح) در اصل از شهزاده گان ختلان بوده و از ارادتمندان امیر کبیر سید علی همدانی می باشد جسد بی سرشان در ساحه شاه شهید و سر مبارکش، متصل سرک عمومی گذر ده کوچک ده افغانان مدفون می باشد.

مزار خواجه اسحاق ولی (رح) در ده افغانان کابل

۷۹ - مقبره نایب السلطنه سردار نصرالله خان سراج:

نایب السلطنه سردار نصرالله خان یکی از رجال برجسته عصرطلایی خاندان سراج می باشد که در اعتلای فرهنگ و دانش نقش سازنده در دوره زعامت حبیب الله خان و امان الله خان داشت. اولین بار چاپ کلیات حضرت ابوالمعانی میرزا عبدالقادر بیدل به همت سردار نصرالله خان کاکای امان خان آغاز گردید که غزلیات بیدل تا ردیف دال به چاپ رسید اما اجل مهلت اش نداد و کار ناتمام ماند. سردار در دامنه قول آبچکان آرمیده است.

مقبره سردار نصرالله خان سراج در دامنه شمالی کوه آسمایی

۸۰ - مقبره امیر عبدالرحمن خان:

یکی از شگفتی ها و شهکار های معماری ملی ما در شهر کابل همین آبنده زیبای تاریخی است که در قسمت شمالی پارک زرنگار با گنبد برجسته و منار های متعدد کوچک و کم ارتفاع اخذ موقعیت نموده است.

امیر عبدالرحمن خان در سال ۱۲۸۰ هجری قمری درگذشت و در همین جا که به نام باغ بوستان سرای شهرت داشت مدفون گردید.

نمای جنوبی مقبره ضیاءالملة والدین امیر عبدالرحمن خان

۸۱ - مقبره سردار حیات الله خان و سردار عبدالمجید خان:

در محوطهٔ پارک زرنگار دو قبر مرمرین ساخته شده که متعلق به سردار حیات الله خان و سردار عبدالمجید خان پسران امیرحبیب الله خان شهید می باشد.

مرقد های سردار حیات الله خان و سردار عبدالمجید خان در پارک زرنگار کابل

۸۲ - مقبره بابا کیدانی (رح):

(محل ممنوعه)

حضرت بابا کیدانی یکی از عرفای طرف اعتقاد مردم شهر کابل است. مزار وی در ساحه فروشگاه، متصل وزارت عدلیه قرار دارد.

۸۳ - مقبره مولوی یار محمد (رح):

(محل ممنوعه)

حضرت مولوی یارمحمد چشتی نیازی (رح) ایشان از خلفای کبار حضرت شاه نیاز احمد چشتی بوده در حدود سال های ۱۲۳۰ هجری قمری در کابل از سوی علمای سو مورد آزار و اذیت قرار گرفت و تکفیر این عارف را محضری نوشته اند که بالاخره سنگسار گردید. مزار مبارکش در محوطه وزارت معادن و پترولیم موقعیت دارد.

۸۴ - مقبره و مسجد واقع چهارراهی ملک اصغر:

این مسجد توسط مرحوم باغبان باشی برادر مرحوم ملک اصغر خان در زمان شاه آمان الله خان اعمار گردیده است.

مسجد شریف باغبان باشی در چهار راهی ملک اصغر

۸۵ - مقبره غازی ادی (رح):

این مقبره در مسیر سرک بهارستان موقعیت دارد.

زیارت غازی ادی (رح) در کارته پروان

۸۶ – مقبره بی بی مستوره (رح):

بنابر روایت تاریخی بی بی مستوره خواهر حضرت قیس بن لیث معروف به شاه دو شمشیره علیه الرحمه می باشد. این مقبره داخل ترابی مارکیت جوار زیارت شاه دو شمشیره موقعیت دارد.

مزار بی بی مستوره (رح) در جنوب زیارت شاه دو شمشیره

۸۷ – مقبره بابیه داوود (رح):

حضرت بابیه داوود یکی از مجاذیب مشهور شهر کابل است، در روزگار سلطنت امیر حبیب الله خان شهید زیست می کرد و طرف اعتقاد شهروندان عزیز کابل بود. کرامات زیادی از وی دیده شده و گفته می شود که مرید حضرت شاه عباس معروف به مولوی صاحب سرای زرداد است.

مزار پر انوار بابیه در جوار مرقد مولوی صاحب واقع ساحه تیمورشاهی، عقب لیسه عایشه درانی موقعیت دارد.

۸۸ – مقبره مولوی سرای زرداد (رح):

(محل ممنوعه)

حضرت شاه عباس (رح) مشهور به مولوی صاحب سرای زرداد که در اصل برادر زاده شاه عبدالعزیز محدث دهلوی بن شاه ولی الله حجت الاسلام دهلوی (رح) بوده که در سال ۱۲۴۲ هجری قمری به کابل آمده و بعد از ۸۷ سال به عمر ۱۱۵ سالگی در سنه ۱۳۳۰ هجری قمری جهان فانی را وداع گفته در عقب مکتب عایشه درانی در فاصله چند متری مقبره بابیه داوود (رح) مدفون می باشد.

۸۹ – آرامگاه ابوالفضل عباس (رح):

این مزار مبارک در ساحه مراد خانی قرار داشته و یکی از زیارت های مشهور شهر کابل به شمار می رود.

مزار ابوالفضل عباس (رح) در مراد خانی

۹۰ – مقبره پیر بلند (رح):

مرقد مبارک حضرت پیر صاحب بلند که بعضی از مورخین اسم مبارکش را خواجه روشنایی ذکر می کنند در بلندای تپه خاکی ساحه باغ بالا موقعیت داشته و گفته می شود که یکی از اولیای بزرگ قرون گذشته می باشد.

۹۱ – مسجد علیا رتبه:

مسجد شریف جامع علیا رتبه توسط والده امیر امان الله خان در سال های (۱۹۱۹-۱۹۲۹) بنا یافته است.

نمای شرقی مسجد علیا رتبه واقعا ندرابی

۹۲ – مسجد شریف شاه نقشبند (رح):

این مکان تاریخی در زمان سلطنت امیر حبیب الله خان شهید در دو طبقه بنا یافته است. که در گذر اندرابی موقعیت دارد.

مسجد شریف شاه نقشبند (رح) در منطقه اندرابی

۹۳ – منزل سردار محمد عمرخان:

منزل سردار محمد عمرخان فرزند امیر عبدالرحمن خان، گذر اندرابی ناحیه دوم شهر کابل به روایت شفاهی امیر عبد الرحمن خان قبل از ساختمان ارگ شاهی و قصر باغ بالا در همین خانه اکثراً بود و باش داشت.

نمای بیرونی خانه سردار محمد عمر خان در گذر اندرابی

۹۴ – منزل میرزا عبدالله خان:

منزل میرزا عبدالله خان نواسه غلام حیدر خان چرخي در گذر اندرابي موقعيت دارد که قدامت خانه به دوره سلطنت امير دوست محمد خان می رسد. آثار هنر کندن کاری و صنعت معماری منزل هنوز باقي مانده است که نمایان گر هنر چوبي ساختمانی در کابل می باشد.

نمای بیرونی خانه های حویلی میرزا عبدالله خان

۹۵ – اولین ساختمان مهندسان انگلیس در کابل:

اولین ساختمان مهندسان انگلیسی در گذر اندرابي موقعيت داشته که بیانگر مهارت های ساختمانی در عصر امير امان الله خان غازی بوده که خوشبختانه تا امروز باقیمانده است.

یکی از اعماراتی که در زمان امیر امان الله خان ساخته شده است

۹۶ – گذر اندرابی:

این گذر در اصل پنگانی نام داشته در زمان سلطنت تیمور شاه درانی مسمی به اندرابی گردید، گذر اندرابی در گذشته بنام گذر قره قل نیز شهرت داشت که دکان های کلاه دوزان تاکنون نیز در این گذر قرار دارد. بنابر روایات در گذشته جشن اطفال با مراسم خاص ورزشی و فرهنگی در این گذر برگزار می گردید.

نمای شرقی عمارات گذر اندرابی

۹۷ – ساحه باغ علم گنج:

مورخین این باغ را از شمار باغ های عصر تیمور شاه درانی می دانند که تا زمان امیر عبدالرحمن خان در محله ماشین خانه (فابریکه حربی) موجودیت خود را حفظ نموده بود. این باغ یکی از تفریحگاه های شهریان کابل را تشکیل می داد. و امروز قسمت از ماشین خانه و لیسه انصاری ساحات باغ علم گنج را تشکیل می دهد.

علم گنج و علم گنج و علم گنج	فرنگی ظالم است مولایم کنیش رنج
علم گنج باغ سرکاری یس خدایا	ده ماشین خانه شو کا ریس خدایا
صدای توله انجن نیامد	علم گنج در گرفت دودش بر آمد

ساحه ای که باغ مشهور علم گنج در آن قرار داشت

۹۸ - قصر زرافشان یا زرنگار در پارک زرنگار امروزی:

بوستان سرای از جمله بنا دوره امیر عبد الرحمن خان بوده که در سال (۱۸۲۲ م) به واسطه معماران کندهاری اعمار گردیده است. در اول چوب پوش و مقر پذیرایی مهمانان خاص و شخصی امیر بود. امیر مهمانان را در همین جا به حضور پذیرفته و ملاقات می نمود.

در مرکز شهر کابل پارک تفریحی است که سالیان متمادی هموطنان ما از آن جهت تفریح و میله ها استفاده می نمودند که پارک زرنگار نامیده می شد. قبل از اینکه این پارک احداث شود، امیر عبدالرحمن خان باغ های بوستان سرای، گلستان سرای و گردان سرای را در ساحه ده افغانان کابل به شیوه اروپایی ساخته بود که همه در جریان احداث پارک زرنگار و تخریب منازل قدیمی ده افغانان از میان برداشته شد. از آن همه عمرانات قابل حفاظت و نگهداری امروز، صرف مقبره امیر موصوف که در داخل بوستان سرای جا داشت در یک گوشه پارک زرنگار باقی مانده است.

در جانب شمال شرق این پارک تفریحی، دروازه جنوبی قصر ریاست جمهوری (ارگ) که فعلاً مسدود می باشد و جوانب دیگر آن به وزارت های معارف، مخابرات و تکنالوژی معلوماتی، وزارت اطلاعات و فرهنگ، شاروالی شهر کابل، و هتل کابل (سرینا) که عموماً اتباع خارجی به آن رفت و آمد می کنند، متصل است.

قصر زرافشان (زرنگار) از جمله قصر های است که تاکنون موجود می باشد هر چند نسبت به مشکلات چند دهه گذشته به ویرانه تبدیل گردیده بود اما این قصر بنا بر قدامت تاریخی و وقایع که در آن به وقوع پیوست باید حفظ می شد چون بعد از عهد نامه استقلال افغانستان شاه امان الله هیئت افغانی را در این قصر پذیرایی نمود.

نمای غربی قصر زرنگار در پارک زرنگار

۹۹ - مسجد شریف عید گاه:

مسجد عید گاه در سال ۱۳۱۱ (ه.ق) بنا نهاده شده و کار تعمیر آن در سال ۱۳۱۵ (ه.ق) ختم گردید. در دیوار مسجد کتیبه سنگی وجود دارد که در آن تمام خصوصیات معماری آن درج شده است. در این مسجد غیر از ادای نماز، اجتماعات و جرگه های رسمی نیز برگزار می شد جنگ با انگلیس جهت استرداد استقلال افغانستان از منبر سنگی همین مسجد اعلان شد. همچنان جرگه های قومی و فیصله های عمومی در همین مسجد صورت میگرفت. که شرق این مسجد باغ علیمردان در شمال غرب چمن حضوری طرف جنوب پل محمود خان قرار دارد.

به داخل این مسجد هفتاد و شش گنبد خرد و یک گنبد بزرگ و یک سلسله رواقها و کمان ها ساخته شده و دارای منار ها و محراب های منقش و یک محراب بزرگ مرکزی و دو محراب خورد پایینی بوده و ده منار خورد و بزرگ دارد.

از این جمله گنبد بزرگ وسطی آهن پوش بوده متباقی تمام گنبد های مذکور خامه می باشد و پیشروی مسجد به طول آن تراس یا صفا با فرش سنگ مرمر سفید مزین شده است.

مسجد مذکور تقریباً یک متر بلند تر از صحن زمین ساخته شده است. قبلاً ساحه مسجد مذکور با دیوار های خشتی محدود بود. سمت شرق سه دروازه در آمد بزرگ با کمان های گچ بری تزئین شده است.

نمای شرقی مسجد جامع عیدگاه در ناحیه اول

۱۰۰ - ماشین خانه کابل:

از میراث های صنعتی دوره امیر شیرعلی خان می باشد، در عصر وی کارخانه توپ ریزی، تفنگ سازی و باروت سازی ساخته شد. تولید سالانه (ماشین خانه کابل) بر طبق احصائیه میر غلام محمد غبار مؤلف افغانستان در مسیر تاریخ یکصد و چهار توپ جلو پر و دنباله پر صحرا، توپ طاهری، توپ بزرگ استحکام قلعه، ماشیندار و ۲۵۰۰ تفنگ نوع هنری مارتین، تفنگ ۳۰۳ بور، تفنگ بغل پر، تفنگ ۱۲ تکه، تفنگ پنج تکه، جاغر دار، تفنگ دو میله شکاری، خنجر، کارد، چاقو، باروت، کارتوس، پتافی، توپ و تفنگ فیوز برنجی و چوبی بود.

ساحه ای که در آن ماشین خانه حربی بنا یافته بود

۱۰۱ – نگارستان ملی هنر:

در مسیر جاده آسمایی مشهور ترین نگارستان هنری افغانستان موقعیت دارد. نگارستان هنر در بردارنده نقاشی های قدیمی و مدرن است. این عمارت در اصل منزل مرحوم غلام حیدر چرخي دوره سلطنت امير عبدالرحمن بود.

امارت نگارستان ملیکه بعد از سال ۱۸۸۰ م ساخته شده است

۱۰۲ – مقبره آخندجی:

در قول آبچکان در دامنه کوه ده افغانان قرار دارد یک ساحه بزرگی از قبر های شخصیت های کشور در آن قرار دارد. آخندجی از قوم سادات، عالم غازی و مرجع طلاب بود و همیشه تدریس می کرد. اصلاً از ترکستان است در عهد امیر دوست محمد خان به کابل آمده بود.

مقبره آخندجی صاحب در دامنه شمالی کوها سمایی

۱۰۳ - قبر هاشم شایق افندی (رح):

این شخصیت شناخته شده در زمان امیر امان الله خان به نام ممثل یا نماینده دولت از طرف دولت آن وقت بخارا به دربار کابل اعزام شد و درحین اقامتش دولت شوروی، بخارا را آشغال کرد ایشان تابعیت افغانی را پذیرفته دراین جا سکنی گزیدند .

وی محقق، شاعر، عالم، فاضل و اهل معارف بود. سالها در معارف کشور مصروف بود و در سال ۱۳۳۳ هجری شمسی جهان فانی را وداع گفت، ایشان اولین بار به تعداد ۱۲ تن از دانشمندان عرس حضرت میرزا عبدالقادر بیدل را در کابل برگزار کرد.

تربت هاشم شایق افندی در باغچه آخندجی

۱۰۴ - معبد آسامایی (آسمایی):

یکی از مهم ترین و کهن ترین معابد برهمنی آفتاب پرستی می باشد که بر فراز کوه آسمایی قرار داشته و پیروان این معبد همه ساله مراسم نیایش را در آنجا انجام می دهند. معبد مذکور در نزد هندوها مندلیل نامیده می شود. وجه تسمیه کوه آسمایی هم از همین نام آسامایی یا آشامایی گرفته شده است که به معنای الهه امید یا الهه مادر می باشد. در این معبد یک کتله سنگ بزرگی قرار دارد که روی آن را پوشانیده و نزد هندوان تقدس دارد.

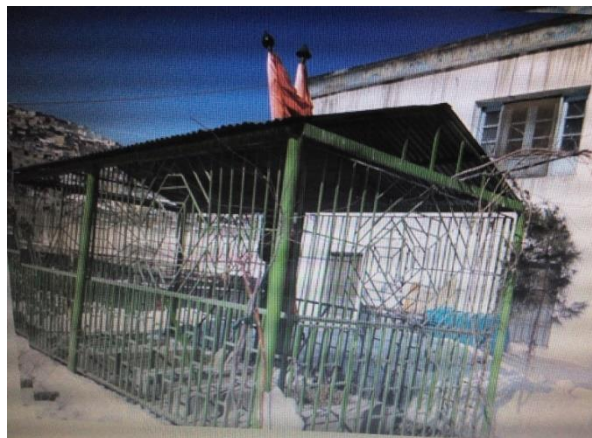
معبد آسمایی از معابد مهم هندو ایزم بر فراز کوه آسمایی

۱۰۵ - تهاگر چی پنجشیر:

یک سنگ مدور می باشد که در درمسال مشهور آسمایی در جوار مسجد جوی شیر در یک اطاق گذاشته شده است. این سنگ مقدس در زمان امیر عبدالرحمن خان از پنجشیر آورده شده است. هندوان تا زمان امیر عبدالرحمن خان غرض عبادت و تقدیس این سنگ یا تهاگرچی به پنجشیر می رفتند.

۱۰۶ - مزار مبارک سید جعفر آغا:

مزار پر انوار سید جعفر آغا با جمعی از منسوبین شان در گذر اندرابی موقعیت دارد که زیارتگاه عام و خاص است. در کتیبه مزارش تاریخ رحلت امیر جعفر بن خواجه امیر حسن ۸ شوال ۹۲۹ (ه.ق) حک گردیده است.

مزار سید جعفر آقا در اندرابی

۱۰۷ - عمارات دو منزله کنار دریائی کابل:

از شاه دوشمشیره الی پل باغ عمومی که مربوط ساحه اندرابی میشود.

نمای بیرونی عمارات دئ منزله در ساحه اندرابی

۱۰۸ – منار علم و جهل:

این یادگار با سعادت و افتخار به تاریخ ۲۳ جوزای ۱۳۰۴ هجری شمسی در محل دهمزنگ تأسیس یافت تا وطن دوستی ها و معارف خواهی های آن فداکاران راه حقانیت را نسل های بعدی به نظر تمجید و به نگاه احترام ببینند و آنان را سرمشق رفتار و کردار خود قرار دهند.

منار علم و جهل که محوطه باغ وحش کابل در کنار دریا قرار دارد

۱۰۹ – منار عبدالوکیل خان:

این منار به یاد بود شهید جنرال عبد الوکیل خان نورستانی در چهار راه دهمزنگ از سنگ ساخته شده است و در چهار جهت خود رواق ها و کمان ها داشته و با ساختار مخروطی شکل اعمار گردیده که ارتفاع آن در حدود شش متر می باشد. موصوف در عهد امیر حبیب الله خان می زیست.

منار یادگاری عبدالوکیل خان که در چوک دهمزنگ موقعیت دارد

۱۱۰ – مرقد سید نجیم آغا (رح):

جناب سید نجیم از سادات گذر دهمزنگ بوده که حیث، داماد یک شبه درجنگ افغان و انگلیس جام شهادت نوشیده است.

مقبره سید نجیم آقا در منطقه دهمزنگ کابل

۱۱۱ – آرامگاه میران پادشاه بلاگردان:

جناب میران پادشاه، اصلاً از عرفای متقدم کرمان بوده در میان مردم دهمزنگ به بلاگردان مشهور است که مقبره مبارک شان در گذر کللی ها ی دهمزنگ واقع می باشد.

زیارت میران پادشاه مشهور به بلاگردان در دهمزنگ کابل

۱۱۲ – زیارت سخی:

در امتداد کوه آسمایی به استقامت شرق دامنه علی آباد، گنبدهای نیلگون جلب نظر می نماید که معروف به زیارت سخی بوده که زیارتگاه شهروندان کابل به ویژه در ایام نوروز باستانی می باشد .

خرقه مبارک که در شهر جوزگون (فیض آباد) بدخشان قرار داشت که به امر احمد شاه درانی به سال ۱۷۶۸ توسط شاه ولی خان وزیر از آنجا برداشته شده به روز یکشنبه دوم ربیع الاول به قندهار انتقال یافت.

به استناد تاریخ در زمان شاه درانی هنگام انتقال خرقه مبارک نبی کریم (ص) از فیض آباد بدخشان به قندهار، مدت هشت ماه در این ساحه گذاشته شده بود از آن زمان اینجا به زیارت سخی شهرت یافت.

زیارت سخی صاحب در دامنه شمالی کوه آسمایی

۱۱۳ - آرامگاه سید جمال الدین افغانی (رح):

عالم و دانشمند سید جمال الدین افغانی در سال (۱۲۵۴) هجری قمری در ولسوالی اسد آباد ولایت کنر در یک خانواده عالم و متقی، چشم به جهان گشود. پدرش سید صفدر از اولاده معروف سید علی ترمذی (رض) و سلسله نسبش به حضرت امام حسین (رض) میرسد.

وی در ترکیه در گذشت در زمان محمد ظاهر شاه پیکر ایشان طی مراسم خاصی به کابل انتقال و در محوطه پوهنتون کابل به خاک سپرده شد.

مقبره سید جمال الدین افغانی در پوهنتون کابل

۱۱۴ - پل غند مشر محمد غوث خان:

این پل در سال ۱۳۰۳ هجری خورشیدی در مسیر جاده دارالامان بالای دریچه چمچه مست بنا نهاده شد که تا امروز موجود است و ساختمان سنگی آن جالب و در خور توجه می باشد.

پل سنگی غند مشر محمد غوث خان بالای دریای چمچه مست

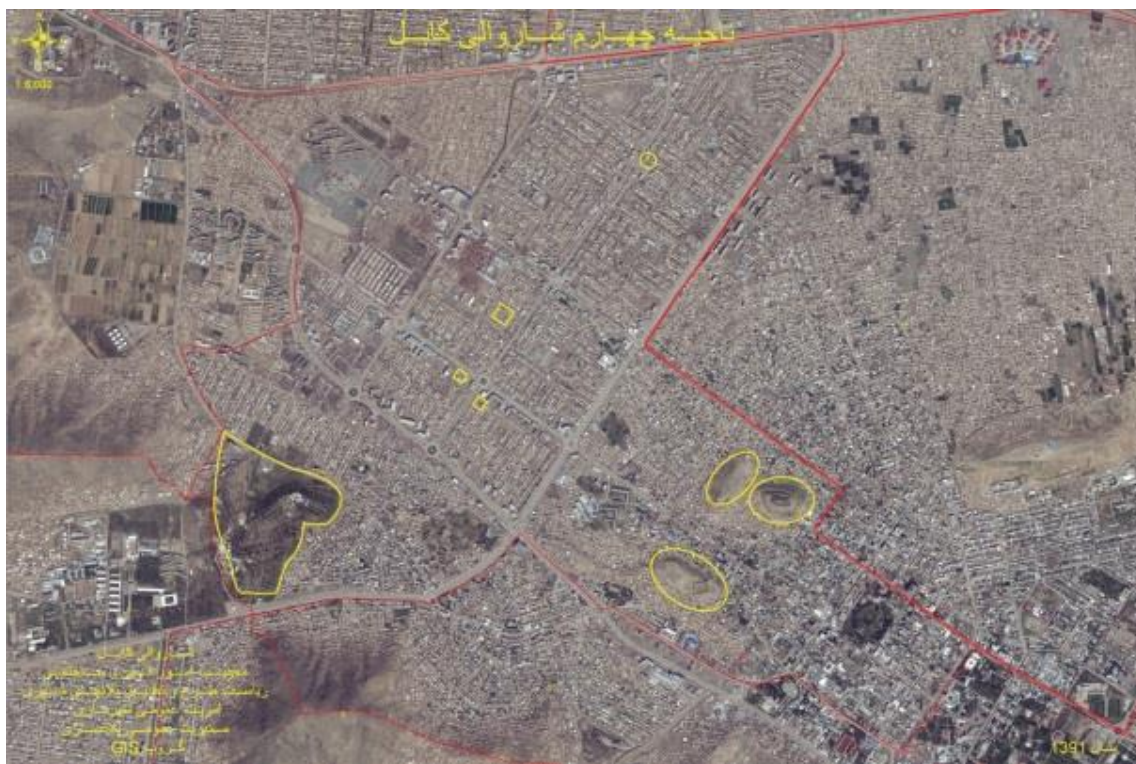
۱۱۵ – مکتب امیر دوست محمد خان:

در دهمزنگ کابل در زمان امیر دوست محمد خان موسس خانواده محمد زایی (۱۸۶۳ – ۱۸۳۴ م) اعمار شده است.

یکی از بناء های دوره امیر دوست محمد خان در بریکوت

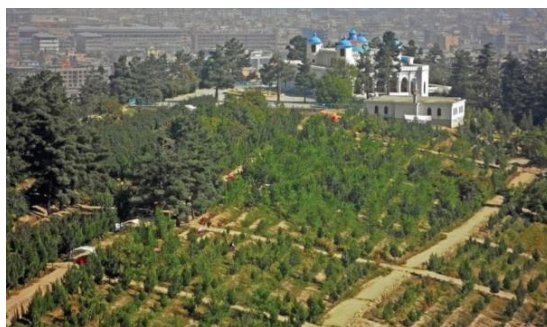
ناحيه چهارم

۱۱۶ – باغ بالا:

باغ بالا در شمال کابل بالای تپه ای آراسته موقعیت داشته و از یادگارهای امیر عبدالرحمن خان (۱۹۰۱- ۱۸۸۰) می باشد. موزیم افغانستان نیز در آنجا پایه گذاری گردید. نسترن های سفید و چيله های انگور زيب و زينت اين تپه زيبا است .

هوتل انترکانتينتال، هوتل باغ بالا و مسجد امير موصوف و حوض شنا نیز برفراز آن قرار دارد.

نمای از عمارت باغ بالا از یادگارهای امیر عبدالرحمن خان

۱۱۷ – جبه خانه:

جبه خانه محل حفظ لباس زره یی، تجهیزات و لوازم حرب می باشد که در طول قرون وسطی این اصطلاح مروج بوده در حال حاضر در اردو ملی افغانستان نیز همچو ساختمان ها را جبه خانه می نامند که نظیر این ساختمان در ولایات کشور نیز به مشاهده می رسد.

نمای یک جبه خانه بر فرا تپه کلوله پشته

۱۱۸ – عمارت و برج شهر آرا:

برج شهر آرا که در محل تپه ماران قرار دارد در سال ۱۲۷۷ هجری قمری پس از امضاء عهد نامه خروج عساکر انگلیس از افغانستان، به افتخار این روز تاریخی اعمار گردیده است.

برج شهر آرا یادگار امیر عبدالرحمن خان

۱۱۹ - قلعه جنگی:

یکی از قلعه های دوره امارت امیر شیر علی خان است. این شاه متمدن و مدرن پسند افغانستان دو دوره یعنی از سال ۱۸۶۳ میلادی تا ۱۸۶۶ میلادی و سپس با یک سال وقفه تا سال ۱۸۷۸ میلادی آغاز جنگ دوم افغان انگلیس بر افغانستان حکومت کرد. وی موسس تأسیسات متعدد صنعتی و نظامی در افغانستان بوده که از جمله همین قلعه جنگی می باشد.

این قلعه دارای اتاقهای متعدد برای رهایش عساکر و دیپو برای ذخیره تجهیزات و وسایل نظامی می باشد. در دوره امیر عبد الرحمان هم این قلعه مورد استفاده قرار می گرفت که از آن به بعد رو به خرابی است.

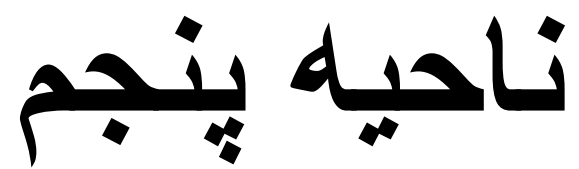

مدخل و دیوار قلعه جنگی بر فراز تپه شهرآرا

۱۲۰ - زیارت مجنون شاه:

(منطقه ممنوعه)

نامش سید فخرالدین مشهور به مجنون شاه (رح) فرزند حاجی سید هاشم شاه (رح) است. ولادتش در سال ۱۲۴۷ هجری قمری در ده افغانان کابل صورت افتاده است. ایشان در طریقه های قادریه و چشتیه منسلک بود بعد از فوت پدر مدت ۴۳ سال بر مسند ارشاد طریقت به جای پدر و ارشاد حق نمود. وفاتش به سال ۱۳۰۵ هجری قمری اتفاق افتاده است. وی شاعر بوده از جمله (بوستان خیال) وی شهرت دارد که به چاپ رسیده است. زیارت مجنون شاه در جوار صدارت عظمی و در غرب کوتی ستور وزارت امور خارجه موقعیت دارد.

۱۲۱ – قلعه سیدان افشار بالا:

این قلعه تاریخی منسوب به سید مقصود شاه محرر دربار سلطنت امیر دوست محمدخان که در ساحه افشار بالا قرار دارد و دارای شش برج بوده که با گذشت زمان فقط یک برج قلعه و یک قسمت از دیواره های آن باقی مانده است.

بقایای قلعه سیدان در منطقه افشار بالا

۱۲۲ – مرقد سید مقصود شاه:

سید مقصود شاه یک تن از سادات کثر است که گفته می شود پسر کاکای سید جمال الدین افغان بوده در زمان سلطنت امیر دوست محمدخان، سمت محرر دربار را داشت.

مرقد مبارک این سید عالی نسب در عقب آکادمی پولیس امروز، قلعه افشار سابق (گفته می شود ساحه آکادمی پولیس در گذشته قلعه افشار بود که در زمان محمد داوود خان تخریب و عمارت آکادمی ساختمان گردید) موقعیت دارد.

مرقد سید مقصود شاه در ساحه آکادمی پولیس

۱۲۳ – مرقد نورالمشایخ:

مزار مبارک حضرت میا فضل عمر فرزند حضرت غلام قیوم (رح) که سلسله نسبش از طرف مادر به چند واسطه به حضرت شیخ الاسلام احمد جام زنده پیل قدس سره منتهی می گردد و از جانب پدر به چهار واسطه به حضرت امام ربانی مجدد الف ثانی شیخ احمد کابلی سرهندی (قدس سره العریز) می رسد .

حضرت فضل عمر صاحب ملقب به نورالمشایخ بعد از مدت مدیدی شیخیت و ارشاد در سنه (۱۳۷۹) هجری قمری رخت از جهان بست و به حق پیوست . مزار مبارک شان در قلعه جواد مربوط ناحیه پنجم (خوشحال خان مینه) زیارتگاه عام و خاص است.

مقبره فضل عمر ملقب به نورالمشایخ در قلعه جواد

۱۲۴ – آرامگاه علامه سید اسماعیل بلخی:

آرامگاه شاعر، سخنور نستوه و متفکر آزادی خواه علامه سید اسماعیل بلخی (رح) در افشار سیلوی مرکز مربوط ناحیه پنجم شاروالی کابل موقعیت دارد.

نمونه کلام :

شمشیر تیز عشق ز سنگ مزار ماست

ما عاشقیم و کشته شدن افتخار ماست

علامه به سال ۱۲۹۹ هجری قمری چشم به جهان گشود و به تاریخ ۲۴ سرطان سال ۱۳۴۷ هجری خورشیدی مسموم و به رحمت حق پیوست.

آرامگاه سیداسماعیل بلخی در افشار سیلوی

۱۲۵ - قلعه فراشان نادر افشار:

این قلعه معروف و منسوب به فراشان نادر افشار بوده که آثاری از آن به جز از یک برج تخریب شده چیزی دیگر باقی نمانده است و امروز فقط دیواری پخسه ای که متعلق به زمانه نزدیک به آن قلعه می باشد، چیزی دیگر جلب نظر ندارد.

بقایای قلعه فراشان نادر افشار در منطقه افشار

ناحيه ششم

۱۲۶ - قصر دارالامان:

قصر دارالامان به شکل اروپایی با ۱۵۰ اتاق است که در فاصله ۱۶ کیلومتری (۱۰ مایلی) خارج از مرکز کابل، موقعیت دارد. در سال ۱۳۰۴ شمسی توسط ۲۲ معمار آلمانی طراحی و تحت نظر والتر هارتن به پایه اكمال رسید. این بنا برای دفاتر شاهی و پارلمان ساخته شده و کاخ شاهی دارالامان به مثابه محور و هسته جدید یک شهر مدرن با دور نمای انکشافی شهر در بخش های مختلف اداری، تجاری و رهائشی به کارته های اول، دوم، سوم، چهارم و پنجم طرح در نظر گرفته شده بود.

نمای قصر دارالامان قبل از تخریب

۱۲۷ - قصر تاج بیگ:

بر فراز تپه تاج بیگ، قصر مجلل و باشکوه که زیبایی های مهندسی و هنر معماریش از دور دست ها جلب نظر داشت که به قصر تاج بیگ شهرت دارد.

این قصر با تفاوت نه چندان با قصر دارالامان، در دوره اعلی حضرت امیر امان الله غازی اعمار گردید . این قصر از منظر معماری و هنری دارای عظمت و شان سلطانی است.

نمایی از قصر تاج بیگ در جنوب قصر دارالامان

۱۲۸ – منار احمدجان خان:

این آبدۀ تاریخی، یادگاریست از شهید راه استقلال وطن احمدجان خان کندک مشر فرزند علی جان خان کلانتر که در محاربه استقلال (۱۲۹۸) هجری قمری جان عزیز خود را از دست داد.

منار یادگاری به افتخار شهادت احمد جان خان

۱۲۹ – موزه ملی افغانستان:

موزه ملی افغانستان مجموعه از گنجینه آثار تاریخی و میراث فرهنگی افغانستان است. این موزیم شامل دو طبقه در منطقه دارالامان، در جنوب غربی شهر تاریخی کابل قرار دارد.

پیش از جنگ های داخلی موزیم ملی افغانستان یکی از غنی ترین موزیم های منطقه بود. این موزیم تا سال ۱۹۹۲ میلادی نزدیک به صد هزار آثار باستانی کشور و مجموعه مشهور ۳۵۰۰۰ سکه را در خود جای داده بود و یکی از جاذبه های توریستی مهم افغانستان به حساب می آمد. این مجموعه ها شامل حوزه ها و ادوار مختلف بود که از آن جمله میتوان حوزه های سُرخکوئل، آبخانم، بگرام، کاپیسا، هده، مُندی گک، طلا تپه، شور توغی، فندقستان، بامیان، حوزه باختر، شُترک، پایتاوه، دلبرجین تپه، تپه فُلول، تپه خزانه، تپه مرنجان، هزار سُم و دهها حوزه های دیگر را نام برد.

از ویژگی های مهم موزیم ملی افغانستان می توان به کشف این آثار از داخل خاک افغانستان اشاره کرد.

در سال های جنگ تعداد زیادی از گنجینه های آن غارت شد و از راه پاکستان به کشور های اروپایی منتقل شده و در حراجی های گوناگون خرید و فروش شد. بخشی از آثار این موزیم را طالبان در زمان حاکمیت خود غیر اسلامی دانستند و نابود کردند.

مدخل ورودی موزه کابل در دارالامان

تصویر یک بودای نشسته در یکی از گالری های موزه کابل

۱۳۰ - نخستین خط آهن:

موتور نخستین ریل، خط آهن کشور که به طول هفت کیلومتر اعتبار از ساحه شاه دو شمشیره (ع) الی قصر دارالامان امتداد داشت و در سال ۱۳۰۳ هجری خورشیدی احداث شد.

بقایای یک انجن خط آهن دوره اماتی در موزه کابل

۱۳۱ - مسجد شریف قلعه شهاده قدیم :

از این مسجد و قلعه قدیمی و تعدادی برج ها باقی مانده است و سایر قسمت های آن تخریب گردیده است.

نمای بیرونی قلعه قدیمی شهاده در چهاردهی کابل

۱۳۲ - پل سوخته:

به قول اهالی منطقه آخرین تأسیسات عمرانی دوره شاه امان الله می باشد.

نمای یک از پل های دوره اماتی

۱۳۳ - قلعه میرآخور:

این بنای تاریخی در سرآسیاب چهاردهی موقعیت دارد که از چهار برج ، سه برج و دیواره چهار اطراف قلعه به جا مانده است. این قلعه بیش از یک قرن به نام قلعه میرآخور در میان باشندگان محل، شهرت دارد و گفته می شود که میرآخور یکی از میران دربار سلطنت امیر عبد الرحمان خان بوده است.

نمای بیرونی قلعه میرآخور در سر آسیاب چهاردهی

۱۳۴ - مسجد شریف مولانا جلال الدین محمد بلخی:

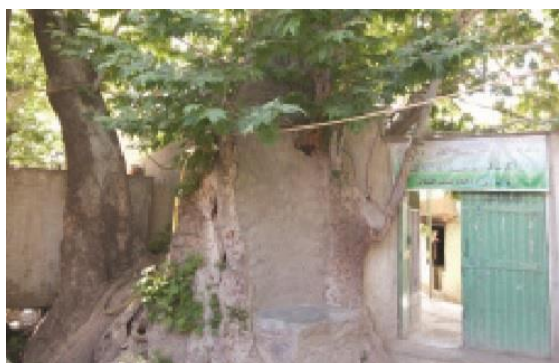
این مسجد شریف بیشتر از یکصد و سی سال قدامت داشته که در گذشته به نام مسجد جامع سرآسیاب چهار دهی شهرت داشته که بعد ها به نام مولانا جلال الدین محمد بلخی (رح) مسمی گردیده است . گفته می شود که امیر عبد الرحمان خان هنگامی که به چهار دهی می آمد نماز را در این مسجد ادا می نمود.

مسجد سر آسیاب چهاردهی از زمانامیر عبدالرحمن خان

۱۳۵ - زیارت دوازده امام علیه السلام:

زیارت مبارک دوازده امام (ع) طور تخمین ، این زیارتگاه بیشتر از دویست سال قدامت دارد.

زیارت دوازده امام در چهاردهی کابل

۱۳۶ - چله خانه و اقامتگاه سید جعفر مجرد (رح):

در حومه قریه جعفر چهاردهی، گنبد نیلگونی جلب نظر می کند که معروف به چله خانه حضرت سید جعفر مجرد آغا یکی از بزرگان سلاله معرفت می باشد که زیارتگاه عام و خاص است.

مزار سید جعفر مجرد در چهاردهی کابل

۱۳۷ - مرقد سید غلام جیلانی معروف به امیر صاحب گلخانه (رح):

سید غلام جیلانی معروف به امیر صاحب گلخانه (رح) یک تن از عرفای بلند آوازه محله گلخانه شهر کابل است که به شجره نسبیه شان به حضرت سیدنا غوث الاعظم شیخ عبد القادر جیلانی (رض) می رسد.

مرقد امیر صاحب گلخانه در قریه گلخانه چهاردهی

۱۳۸ - مرقد مبارک آخند محمد امین گلخانه (رح):

به گواهی محاسن سپیدان محل، حضرت آخند محمد امین یک تن از علمای متبحر و صاحب حال بوده که قدامت تاریخی مرقد شان تا دو صد و پنجاه سال می رسد .

درجوار مرقد آخند صاحب مسجد شریف آخند صاحب قرار دارد قدامت تاریخی داشته و جناب آخند صاحب در زمانه خود امامت مسجد شریف را عهده دار بوده و در آن مکان مقدس به تعلیم و تعلم مردم مشغول بودند.

مرقد مبارک آخند محمد امین در قریه گلخانه

۱۳۹ - مرقد محمد سرور دهقان (رح):

سرور دهقان یکی از عرفای معاصر و شعرای درد آشناست که مجموعه چکیده های عرفانی اقبال چاپ یافته است .

آرامگاه این شاعر شیرین بیان در گلخانه چهاردهی جوار مرقد آخند صاحب قرار دارد.

کی به منزل برسد قافله مکر و ریا

شیخ تا شانه کند ریش ، سحر می گذرد

مرقد شاعر معروف محمد سرور دهقان در چهاردهی

۱۴۰ - مرقد خواجه طواف ولی (رح):

این مرقد در دامنه کوه پایه های قروغ قرار داشته که به نام خواجه طواف ولی (رح) میان ساکنان محل شهرت دارد. قبر در حدود بیست متر طول دارد و گفته می شود که قبر های هم جوارش نیز بیست متر طول دارد که خواهر و برادر خواجه می باشند.

از لوحه سنگ مزار بر می آید که بیشتر از چهار صد سال قدمت دارد.

مرقد خواجه طواف ولی در دامنه کوه قروغ

۱۴۱ - مرقد سید شاه سکندری موسوی (شیرسرخ) (رح):

این مرقد در گذر علی مردان چهاردهی موقعیت دارد که به شیرسرخ معروف است؛ اما هیچ نسبتی با زیارت شیر سرخ واقع شهدای صالحین ندارد. مرقد لوحه سنگ ندارد که قضاوت نمود فقط در میان مردم شهرت یافته سند کتبی وجود ندارد که بتوان بدان استناد کرد.

مرقد سید شاه سکندری موسوی در گذر علی مردان چهاردهی

ناحيه هفتم

۱۴۲ - باغ بابر:

باغ بابر یکی از باغ های تاریخی شهر کابل است این باغ در منطقه خوش آب و هوای گذرگاه کابل در دامنه غربی کوه شیر دروازه واقع شده و چشم انداز قشنگی به سوی شهر دارد.

باغ بابر توسط ظهیرالدین محمد بابر بنیانگذار امپراطوری گورکانیان هند پس از آن که کابل را به تصرف خود در آورد، بنا نهاده شد و از همین رو این باغ به نام وی مسمی گردیده است که در بین سال های ۱۵۰۴ الی ۱۵۲۶ میلادی ساختمان گردیده بود که کابل منحصی پایتخت شهنشاهی بابر شناخته شده بود اما احاطه باغ بابر به شکل پخسه یی توسط نواسه اش یعنی جلال الدین اکبر (۱۵۵۶ الی ۱۶۰۵ میلادی) اعمار گردید.

باغ بابر مرتبه دار بوده و بعد از بابر شاه، شاهان زیادی در این باغ ساختمانها و بناهای را اعمار نموده همچنان مرقد خود بابر هم در طبقه یا مرتبه آخر باغ است.

نمای غربی داخل باغ بابر در گذرگاه کابل

۱۴۳ - مرقد ظهیرالدین محمد بابرشاه:

در سال ۱۶۰۷ میلادی زمانی که نورالدین محمد جهانگیر پسر جلالالدین اکبر، مشهور به سلیم، بهیث شاهنشاه بزرگ هند به کابل آمد، افزون بر آبادانی زیادی که در شهر کابل و داخل باغهای آن همت گماشت، باغ بابر را نیز آرایش و پیرایش کرد و کوشید سر و روی باغ را صورت بهتری بدهد. وی شکوه و عظمت دربار مغولی هند را در آن بازتاب داد. وی به دور مقبره جد بزرگ خود احاطه کوچک مرمرین جالی دار و شبکه کاری شده از سنگ مرمر سفید احداث کرد و یک سنگ مرمرین را بالای سر مقبره ی بابر نصب نموده و شعری را که در وصف جدش سروده بود، بر آن حک کرد.

این شاهنشاه مغولی هند، همچنان سفارش کرد یک سایبان و یک صفه را برای نمازگزاران در پیش روی مرقد بابر، به طرف غرب قبر بابر، بسازند و امر کرد تا یک محجر مرمرین نازک و نفیس ساخته شده و بر فراز مرقد بابر قرار داده شود.

مزار شهنشاه ظهیرالدین محمد بابر در داخل باغ بابر

۱۴۴ - مسجد شریف مرمین:

مسجد شریف مرمین جوار مرقد ظهیرالدین محمد بابر در زمان شهاب الدین صاحب القرآن ثانی شاه جهان به سال ۱۰۵۶ هجری اعمار گردیده است.

مسجد شریف مرمین یادگار شاه جهان در باغ بابر

۱۴۵ - پاولیون باغ بابر:

در زمان امیر عبدالرحمان خان (۱۸۸۰ الی ۱۹۰۱ میلادی) افزون بر قصر ملکه تعمیراتی که اکنون به نام «پاولیون» یاد میشود نیز ساخته شد که در قسمت بالای باغ موقعیت دارد.

نمایی از پاولیون ساخت دوره امیر عبدالرحمان خان در باغ بابر

۱۴۶ - حرم سرای (قصرملکه):

امیر عبدالرحمان خان در قسمت کُنچ شرقی باغ برای حرم سرای خود قصر بزرگی را بنا نهاد که در زمان خودش به پایه اكمال رسید. این قصر به نام ملکه یاد میشود.

حرم سرا یا قصر ملکه نمونه ای از قصرهای اصیل شاهانه نیمه دوم قرن نوزدهم شهر کابل به شمار می رود. این قصر در جریان جنگهای ۱۹۹۲ تا ۱۹۹۳ میلادی ویران شد.

قصر مذکور آسیب زیادی طی چند دهه اخیر دیده و به ویرانه‌های هولناک مبدل گردید که بعدها توسط بنیاد آغاخان این حرم سرا با در نظر داشت اسناد تاریخی موجود بازسازی شد.

پس از مرگ عبدالرحمان خان پسرش امیر حبیب الله خان این حرم سرا را برای مادر اندر بیوه اش، بیبی حلیمه، بخشید. این قصر در عهد سلطنت امان الله خان باز هم در دست بیبی حلیمه باقی ماند.

در زمان حاکمیت امیر حبیب الله کلکانی این قصر تبدیل به سفارت آلمان شد و بعدها ریاست هوتلها در آن دایر و زمانی هم به‌حیث دیپوی اسلحه جزء تشکیلات نظامی گردید. برای آخرین بار در زمان ظاهر شاه لیلیه لیسه خوشحال خان به آن جا منتقل شد و ملحقات زیادی برای طلاب آباد شد. سپس ریاست سارندوی وزارت معارف وقت این حرم سرای را در اختیار خود داشت. در سال ۱۳۵۱ هـ (ش) لیلیه خوشحال خان از آن خارج شد و این قصر متروک ماند.

محوطه قصر ملکه در باغ بابر کابل

۱۴۷ – کاروان سرای بابر:

بر اساس دستور شاه جهان در سال (۱۶۰۵-۱۶۲۷) باید دروازه‌ی بی با قبه‌های مصلای کاروان سرای در اتصال به دیوار احاطه‌ی غربی باغ اعمار گردید. از کاروان سرای به نام «چوکی مربع» نیز یاد شده است. احاطه کاروان سرای در زمان امیر عبدالرحمان خان دست کاری شد و ملحقات جدیدی در آن آباد گردید که از آن جمله بقایای خرابه‌ی یک حمام و چندین سوراخ بیت الخلا در دیوار احاطه باغ تا قبل از ترمیمات پروژه آغاخان باقی مانده بود.

روایات وجود دارد که در این وقت حویلی کاروان سرای مذکور به هر چهار سمت خود دارای اتاق‌های ارسی داری بوده که خادمین حرم سرای و محافظین باغ در آن بود و باش داشتند.

کاروان سرا پیش از رویدادهای دهه هفتاد به صورت کامل از بین رفته بود و هیچ اثری از آن باقی نمانده بود. در جریان بازسازی باغ بابر بود که تیم بازسازی متوجهی کاروان سرا شدند.

در سال ۲۰۰۵ کاروان سرا بار دیگر احیا شد و عمارت حویلی دار دو طبقه به صورت پخته و اساسی از نو احداث شد.

نمایی از کاروان سرای باغ بابر در ضلع جنوب غربی باغ بابر

۱۴۸ - نه برجه چهلستون:

این قلعه مربوط به نیمه قرن نهم است که در زمان سردار پاینده محمد خان و امیر دوست محمد خان (۱۸۳۴ الی ۱۸۶۳ میلادی) در تصرف نواب عبدالجبار خان بود و سبک معماری با پخسه که شیوه آبادی تقریباً در سراسر افغانستان بود اعمار گردید. هنوز هم آثار نه برج با سیاه چال، اتاق ها، تیر کش ها و برج ها باقی مانده است.

بقایای قلعه نه برجه چهلستون در جنوب باغ بابر

۱۴۹ - قصر چهلستون:

قصر چهلستون کابل در زمان سلطنت شاه زمان سدوزایی در سال ۱۲۱۰ قمری یعنی ۱۷۹۶ میلادی برابر به سال ۱۱۷۵ هجری خورشیدی ساخته شده و پیش از ویرانی، از کاخ های باشکوه کابل شمرده میشد. این قصر دارای چهل ستون چوبی بود که به نام های گو ناگون یاد می گردید.

این قصر دارای دو باغ داخلی و خارجی میباشد. مساحت پارک اش (باغ خارجی) تقریباً به ۳۰ هکتار می باشد. مدت ها به حیث مهمان خانه دولتی افغانستان مورد استفاده قرار داشت.

بقایای قصر تخریب شده چهلستون در محوطه باغ چهلستون

۱۵۰ - برج وزیر:

برج وزیر یکی از آبدیه های روزگار بابر شاه بوده که در این اواخر دوباره بازسازی و ترمیم گردیده است.

نمای بیرونی برج وزیر یادگار دوره بابر شاه

۱۵۱ - قلعه شاه محمود خان:

این قلعه تاریخی ملکیت شخصی شاه محمود خان می باشد که در اثر جنگ های داخلی به ویرانه مبدل گردیده است.

بقایای قلعه شاه محمود خان در ساحه گل باغ

۱۵۲ - مسجد و مرقد شریف میرلطیف معروف به میانجی (رح):

حضرت میر لطیف آغا معروف به میانجی صاحب یکی از اکابر سلسله عرفای کرام است که در سال ۷۸۴ هجری قمری در نقاب خاک کشیده و در عقب کوتل چهلستون مزار مبارکش موقعیت دارد و از جمله اولیای کثیر الفیوضات کابل است.

مسجد شریف میر لطیف در عقب کوتل چهلستون

۱۵۳ – مرقد مبارک علی ملنگ (رح):

حضرت علی ملنگ صاحب که یکی از سلسله عرفای مجذوب الهی بوده در جوار تخنیکم در دامنه کوهی چهلستون به خاک آرمیده است در کتیبه مزارش سال وفات وی را سنه ۱۲۲۹ هجری قمری ذکر نموده اند.

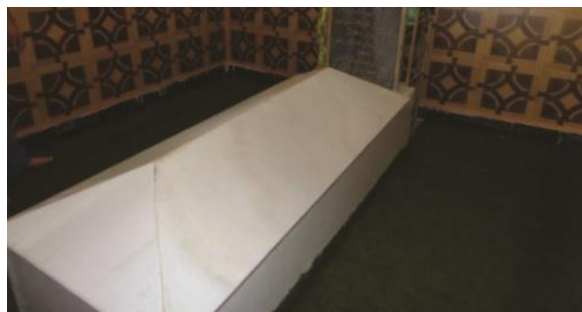

مرقد مبارک علی ملنگ در دامنه کوه چهلستون

۱۵۴ – مرقد مبارک میرزا محمد جاذبی (رح):

حضرت مولانا مرزا محمد جاذبی علیه الرحمه از خلفای مبارک حضرت محمد عثمان پادخابی قدس سره بوده صاحب کشف و شهود مرشد اهل هدایت است .

در سال ۱۲۷۰ هجری قمری دار فانی را وداع گفته و به لقای حق پیوسته است. مزارش در صد متری تخنیکم در دامنه کوه واقع سرک نو قرار یافته است.

مرقد میرزا محمد جاذبی (رح) در دامنه کوه چهلستون

۱۵۵ - باغ و قصر قلعه فتوح:

قلعه فتوح یکی از قلعه های کابل می باشد که در جوار ساحه ریشخور موقعیت دارد و در دوران سلطنت امیر امان الله خان اعمار گردیده است. که به قصر امیر بخارا تا امروز شهرت یافته است.

قلعه فتوح در ساحه ریشخور

۱۵۶ - آرامگاه میر سبحان معروف به میر صاحب کابلی (رح):

حضرت میر سبحان شاه معروف به میر صاحب کابلی (رح) بن میر کمال بن میر اصغر از عارفان بزرگ کابل در وقت خویش بوده است که شجره نسبیه شان به چند واسطه به حضرت سید جلال الدین بخاری (رح) میرسد. مزارش در کنار سرک نو چهلستون واقع گردیده است.

مرقد میر سبحان معروف به میر صاحب کابلی در چهلستون

۱۵۷ – آرامگاه میرنشان (رح):

حضرت میرنشان (رح) از عارفان قرن نهم هجری قمری بوده که در کتیبه مزارش چنین مرقوم گردیده است:
تاریخ رحلت مرحوم مغفور امیر بیگ محمد بن امیر یعقوب سنه ۹۴۴ هجری قمری حک گردیده است. مزارش متصل دیوار باغ بابر شاه می باشد.

آرامگاه میرنشان (رح) در جوار باغ تاریخی بابر

۱۵۸ – آرامگاه حضرت شهید (رح):

در کنار سرک عام مقابل زیارت میر نشان (رح) روبروی دروازه باغ بابرشاه در میان سرک قبری قرار دارد. از کنیت و نام و نسبش چیزی در دست نیست گفته می شود که احتمالاً برادر میر نشان صاحب بوده است. (والله اعلم)

آرامگاه حضرت شهید در وسط سرک چهارستون

۱۵۹ – آرامگاه دادا صاحب گذرگاه (رح):

حضرت سید مرد شاه دیوار سوار (رح) که به دادا صاحب گذرگاه نیز شهرت دارد از اولیای بیشتر از یک قرن در کابل بوده است. مزار مبارکش در ساحه گذرگاه در یک اتاق موقعیت دارد.

مزار دادا صاحب گذرگاه در ساحه گذرگاه

۱۶۰ – آرامگاه مبارک سید محمود جان آغا (رح):

مرقد مبارک سید محمود جان آغا در ساحه آقا علی شمس موقعیت داشته از اکابر طریقه چشتیه در کابل است که در سال ۱۲۲۳ هجری قمری جهان فانی را وداع گفته و به رحمت حق پیوسته است.

مزار مبارک سید محمود جان آغا در ساحه آقا علی شمس کابل

۱۶۱ – آرامگاه شاه حسین ولی (رح):

مزار پر انوار شاه حسین (رح) در ده مراد خان چهاردهی موقعیت دارد و قدامت آن به چهار قرن پیش از امروز می رسد.

مرقد شاه حسین ولی در قریه ده مراد خان چهاردهی

۱۶۲ – آرامگاه قاری صاحب محمد عمر و مولوی علی محمد جان آغا (رح):

مرقد مبارک جناب قاری محمد عمر (رح) واقع ده مرادخان بوده که موصوف یکتن از علمای جید و مرشدان معاصر کابل می باشد قاری صاحب در سال ۱۳۱۳ هجری قمری جهان فانی را وداع گفته و به رحمت حق پیوسته است. بعد از ایشان پسر ارشد وی مولوی علی محمد (رح) تکیه بر مسند پدر زد و جناب شان صاحب آثار متعدد می باشد. جناب علی محمد در سال ۱۳۷۳ هجری خورشیدی وفات نمود.

مزار قاری صاحب محمد عمر در چهاردهی

۱۶۳ – مرقد محمد خان فرملی:

محمد فرملی بزرگ قوم فرملی ها در کابل بوده که به روایت کتیبۀ مزارش قدامت قبر تا سه صد سال پیش از امروز می رسد.

مرقد محمد خان فرملی از رهبران قوم فرمول

۱۶۴ – آرامگاه سلطان پیر سرخ (رح):

مرقد مبارک سلطان پیرسرخ در ساحۀ ریشخور موقعیت داشته و از شماری مزارات سابقه دار شهر کابل است و گفته می شود که برادر حضرت پیر ترک می باشد.

مزار پیر سرخ در ساحه ریشخور

۱۶۵ - محل توپ چاشت:

در دامنه های وسطی غرب کوه شیر دروازه محلی بنام توپ چاشت موجود است که در سال های ۱۳۵۱ و ۱۳۵۲ هم توپ چاشت فیر می شد، ولی در گذشته ها همه روزه این توپ به نشانه این که ظهر شده به صدا در می آمد که این سنن را افغان ها همیشه تکرار کرده اند. متأسفانه سال های جنگ این فرهنگ ما را از بین برده است.

این تپه هنوز به نام تپه توپ یاد می شود. در شهر های جلال آباد و هرات هم تپه هایی به همین نام وجود دارد که بیانگر اجرای این رسم و سنت در این شهرها است.

در گذشته در روزهای عادی برای اعلام زمان رسمی ظهر و شام و در ماه رمضان برای اعلام وقت اذان صبح، گلوله توپ از اینجا شلیک میشد. در روزهای عید هم شلیک این توپ به معنای اعلام رسمی روز عید بوده است.

محل مشهور به توپ چاشت در دامنه غربی کوه شیر دروازه

ناحيه هشتم

۱۶۶ - محل مقدس پنجه شاه:

در دامنه شمالی شاه کابل در شهدای صالحین موقعیت دارد که تاریخ از قرن نهم هجری فراتر می‌رود و یکی از تفرج‌های شهروندان کابل است.

قسمت داخلی مکان مقدس پنجه شاه

۱۶۷ - زیارت خواجه شمس الدین نقشبندی (رح):

این شخص از مرشدان طریقه نقشبندی است که مشهور به جان بازبلا گردان بوده در جنوب تپه نارنج قرار دارد.

نمای بیرونی خواجه شمس الدین نقشبندی (رح)

۱۶۸ - حضرات تمیم انصار و جبیر انصاری (رح):

این دو صحابه جلیل القدر به روایات کتب تاریخی و معتبر به سال ۴۴ هجری از جمله بزرگان دین اسلام بودند که لشکر آنان به قصد فتح کابل عزیمت نموده اند و مرقد مبارکشان در شهدای صالحین است. درکنار تربت حضرت تمیم انصار (رض) مشهد حضرت جبیر جابر (رض) قرار دارد که از اصحاب کبار رسول اکرم (ص) بوده که زیارتگاه عام و خاص در کابل می باشد.

مزارات تمیم انصار و جبیر انصار در شهدای صالحین

۱۶۹ - قدم گاه حضرت خضر (ع):

این قدم گاه شامل یک چشمه آب است که از کوه شهدای صالحین جاری است. همچنان دارای باغچه و گنبد و غیره ساختمان ها است که به دوره سلطان محمود غزنوی تعلق میگیرد. قدمگاه حضرت خضر در سال ۱۲۲۰ ق مجددا تعمیر شده است. اینجا نیز محل تفرج اهالی کابل بوده میرزا صاحب از آن یاد کرده است.

خضر چون گوشه ای بگرفته است از دامن کوهش

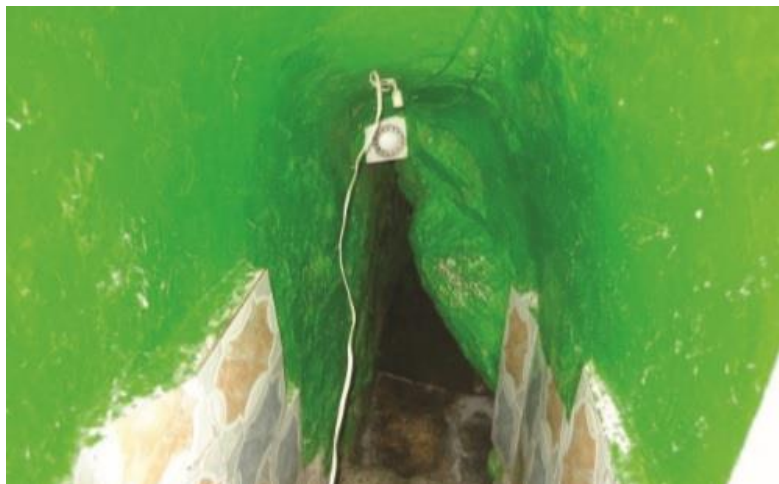
اگر خوشتر نباشد از بهشت این طرف کوهسارش

قدم گاه حضرت خضر (ع)

۱۷۰ - چشمه خضرنبی(ع):

سلطان محمود غزنوی قبل از رفتن به سمت هند و فتوحات هند شبی را در همین مکان با حضرت خضر سپری نموده است. چشمه خضر در شهدا صالحین در دامنه شاه کابل قرار دارد. امیر حبیب الله خان در سال ۱۲۲۰ هجری خورشیدی در جوار آن باغ و دیوار ها اعمار نمود.

چشمه و زیارت منسوب به خضر (ع) شهدای صالحین

۱۷۱ - مزارات سه اغر(رح):

در وسط شهدای صالحین قرار داشته در داخل گنبد هشت قبر وجود دارد یکی ان امیر جلال الدین ویس الدین اتکه است. وی وزیر میرزا الغ بیگ بود. دو قبر دیگر دختران سلطان الغ بیگ غازی بودند که به سالهای ۹۱۲ و ۹۱۱ ه ق وفات نمودند. در محوطه زیارت بر یک سنگ سفید سه اغر حک شده است. اصل مزار متعلق به یکی از شهزادگان تیموری میباشد.

مجمع مزارات سه اغر در شهدای صالحین

۱۷۲ - زیارت شیرسرخ ولی (رح):

مزار با برکات خواجه تیمور بن خواجه سپو مرزا مشهور به شیر سرخ پادشاه که در سال ۱۰۰۳ هجری قمری به حق پیوسته، به گمان اغلب از شماری سران لشکر مسلمانان و شهیدان خاص اند.

در جوار ایشان چهار قبر قرار دارد که گفته می شود از منسوبین آن جناب است که از سوی وزارت محترم اطلاعات و فرهنگ به همکاری یکی از موسسات بازسازی گردیده است.

آرامگاه شیر سرخ ولی در شهدای صالحین کابل متعلق به قرن دهم هجری

۱۷۳ - مزار مبارک میرمشهدی (رح):

جناب میر مشهدی صاحب در سال (۹۵۸ هجری قمری) رخت از جهان بسته، در احوال و آثارش معلومات مفصل در دست نیست.

مرقد مبارک میر مشهدی (رح) در شهدای صالحین

۱۷۴ – مزار پر انوار شاه شهید(رح):

حضرت خواجه اسحاق ختلانی معروف به شاه شهید (ع) از جمله عارفان بزرگ و مشایخ سترگ سلسله کبرویه بوده و از خلفای بزرگ حضرت امیر کبیر سیدعلی همدانی (قدس الله سره) می باشد. گفته می شود که خواجه، در زمان شاهرخ مرزا در یکی از غزوات به کابل آمده و در همین محل به شهادت رسید. مردم را باور چنان است که سر مبارکش در ده غوچک ده افغانان و تن شریف اش در همین محل مدفون است.

مزار مبارک خواجه اسحاق ولی (شاه شهید) در منطقه شاه شهید

۱۷۵ – تپه نارنج:

تپه نارنج یکی از تاسیسات مهم دوره بودیزم در افغانستان است که دارای معابد و استوپه بوده و پیروان آیین بودا از قرن اول تا قرن هفتم مسیحی غرض اجرای مناسک دینی به این تپه می آمدند . احتمالاً کلمه نارنج شکل تحریف شده ای نرنجن بوده باشد که از خدایان هند به شمار می رود.

این تپه در دامنه شمال کابل در جوار غربی پنجه شاه و جنوب شهدای صالحین موقعیت دارد.

تپه نارنج از آبادات بودایی در دامنه شاه کابل

۱۷۶ – بالاحصار کابل:

بالاحصار نام قلعه باستانی در شهر کابل است. تاریخ بنای این قلعه و دیواره های کهن آن از قرن اول قبل از میلاد فراتر می رسد زیرا (سترابو) جغرافیا دان مشهور یونان در آن زمان از این بنا دیدار نموده است. آنرا اورتس پانا خوانده است.

تیمور شاه بعد از انتقال پایتخت از قندهار به کابل این مکان را به حیث مرکز اداری سیاسی خود قرار داد. بالا حصار تا عصر امیر عبدالرحمن خان منحصراً افغانستان محسوب می گردد.

بقایای یکی از عمارات تخریب شده در بالا حصار کابل

۱۷۷ – تپه مرنجان:

یکی از مراکز مهم بودایی در این منطقه قرار داشت در سال ۱۹۳۳ باستان شناسان فرانسوی در آن حفاریات نمود و موفق به کشف معبد بودایی گردیدند.

حفاریات بعدی توسط باستان شناسان افغانی صورت گرفته اند آنجا مجسمه ها ظروف سفالی و مسکوکات بدست آورده اند.

یکی از معابد بودایی بر فراز تپه مرنجان کابل

۱۷۸ – مرقد اعلیحضرت محمد نادرشاه:

محمد نادر خان نواسه سردار یحیی خان است. یحیی خان، خسر امیر محمد یعقوب خان بود. یحیی خان با تنی چند از بقیه سردارانی که به محمد یعقوب خان نزدیکی داشتند، در سال ۱۸۸۱ نخست به امر تسر و بعد در دیره دون هند تبعید شدند.

یحیی خان دو پسر داشت به نام های سردار محمد یوسف خان و سردار محمد آصف خان، سردار محمد یوسف خان سه پسر داشت که از آن جمله محمد نادر می باشد.

محمد نادر ۱۸ سال عمر خویش را در هند سپری نمود. در آنجا درس خواند و با زبان های هندی، انگلیسی و فارسی آشنا شد. وی از ۱۹۲۹ الی ۱۹۲۳ میلادی پادشاهی نمود.

مرقد محمد نادر شاه، شاه استیق افغانستان بر فراز تپه مرنجان

ناحيه نهم

۱۷۹ - زیارت پیر حاضر بابا (رح):

از زیارت های قدیمی است و اهالی منطقه بدان ارادت خاصی دارند و میان باشندگان آن این رسم معمولی است که در شب عروسی، داماد و عروس در حالیکه سوار بر اسب می باشند نخست از همه به زیارت این شخص جهت ادای احترام و داشتن زنده گی سعادتمند آمده اظهار ارادت و طلب دعا می نمایند.

مرفد پیر حاضر بابا در ساحه یکه توت

۱۸۰ - زیارت منسوب به حضرت بیدل:

در قلعه آخندزاده خواجه رواش قرار دارد. اما اهالی منطقه عقیده دارند که این زیارت مربوط به عبدالرحمن پادشاه صاحب برادر پادشاه صاحب پای منار می باشد.

زیارت عبدالرحمن پادشاه صاحب در منطقه خواجه رواش کابل

۱۸۱ - حضیره سنگ مرمر:

دو قبر در این حضیره کهن تر معلوم می شود و سنگی که بالای قبرها دیده می شود شباهت به سنگ هفت قلم هرات دارد که سیاه رنگ بوده و احتمالا از احجار آتشفشانی است.

مزارات حضیره سنگ مرمر در ساحه یکه توت

۱۸۲ - زیارت خواجه زنبورک (رح):

در قریه حوت خیل بالای یک تپه سنگی قرار دارد. وجه تسمیه آن این است که از یک قسمت زیارت چون زنبور خارج می شد به این نام مسمی شده است. قدامت این زیارت بر اساس عقیده اهالی آنجا به هشت صد سال قبل می رسد، کسانی که پای درد باشند به این زیارت طالب شفا می کنند، بیشتر از ولایات شمال کشور به این زیارت می آیند.

مزار خواجه زنبورک در قریه حوت خیل بتعلق به قرن ششم هجری

۱۸۳ – زیارت گل بته (رح):

در منطقه یکه توت موقعیت داشته و حدود ۲۰۰ سال قدمت دارد.

مرقد یکی از بزرگان بنام گل بته در منطقه یکه توت

۱۸۴ – زیارت شاه امان الدین غازی (رح):

این زیارت کنار جاده میدان هوایی در وسط دو جاده قرار دارد. این شخص در حین جنگ های افغان و انگلیس به شهادت رسیده است، مردم منطقه به وی ارادت زیادی دارند.

در دهم عاشورا علم ها را از سایر زیارت ها طی مراسم خاص شب هنگام به این زیارت می آورند و سپس تمام این علم ها را به شهدای صالحین انتقال می دهند و در آنجا ختم قرآن صورت می گیرد و این کار همه ساله تکرار میگردد.

زیارت شاه امان الدین غازی در جاده میدان هوایی کابل

۱۸۵ – حضیره شاه مردان پادشاه (رح):

این زیارت در جنوب سرک کابل_ جلال آباد در داخل یک حویلی شخصی موقعیت داشته قدامت آن به سال ۱۱۰۰ هجری قمری بر می گردد که در این سال نادر شاه افشار به کابل حمله نمود.

مزار شاه مردان پادشاه در یکه توت کابل متعلق به ۳۰۰ سال پیش

ناحية دهم

۱۸۶ - زیارت سید مهدی آتش نفس (رح):

(منطقه ممنوعه)

در شرق منطقه بی بی مهرو واقع بود این شخص همراه با سایر غازیان غرض جهاد به افغانستان آمده بود. اهالی منطقه به آن عقیده زیاد داشته و اطفال که به مرض سیاه سرفه مصاب شوند او را غرض شفا یابی به این زیارت می آورند. در یک سنگ نبشته سال ۹۴۷ هجری قمری حک شده است. ایشان مدت ها در هند بسر برده و از عرفای آن جا طریقه چشتیه را فرا گرفتند سپس از هند به کابل آمده در شور بازار اقامت گزیدند.

۱۸۷ - زیارت بی بی مهرو (رح):

بر بالای تپه معروف به بی بی مهرو قرار دارد که زیارتگاه مردم می باشد، این شخص خواهر سید مهدی آتش نفس می باشد.

زیارت بی بی مهرو (رح) بر فراز تپه جنوب وزیر اکبر خان

۱۸۸ - قبر گورا:

در شمال ناحیه دهم موقعیت داشته که مخصوص عیسویان می باشد. قبر گورا در داخل یک باغ سرسبز قرار داشته و از چندین قرن بدینسو عیسویان را در آنجا به خاک می سپارند. قبور مذکور همه دارای کتیبه و سال وفات می باشند.

مجمع قبور عیسویان مشهور به قبر گورا در شمال شهر نو کابل

۱۸۹ - زیارت چهارراهی شهید (رح):

بین چهارراهی حاجی یعقوب و قبر گورا در کنار سرک قرار داشته و احتمالاً یکی از شهدای معركة استقلال کشور باشد. وی به سال ۱۲۹۶ هجری خورشیدی به شهادت رسیده است.

زیارت یکی از شهدای گمنام بین چهار راهی حاجی یعقوب و قبر گورا

۱۹۰ - زیارت موی مبارک (رح):

در سرک پنجم تایمنی موقعیت دارد. ۵۵ سال قبل از شور بازار کابل به این جا آورده شده است. موی مبارک سالها قبل از مدینه منوره به بخارای شریف انتقال داده شده و بعداً به کابل تغیر محل داده شد. متولی این زیارت از خانواده سید احمد گیسو دراز یکی از عرفا و صوفیان بزرگ بوده که فعلاً در گل برگه لاهور مزار آن قرار دارد. فعلاً متولی آن بنام آغا صاحب ملقب به گیسو دراز می باشند. اصل ایشان عرب است.

محل موی مبارک در سرک ۸ تایمنی

ناحيه يازدهم

۱۹۱ – هزاره بغل:

یکی از ساحات قدیمی است که دیوار کهن و عریض دارد. این ساحه قابل سروی و حفريات باستان شناسی می باشد. در اینجا یک بقایای یک کهریز قدیمی خشک هم موجود است.

محل یکی از کهریز قدیمی در منطقه هزاره بغل

۱۹۲ – تپه کافری:

درکنار سرک کوتل خیرخانه قرار دارد و معبد معروف سوریا در آنجاست که یکی از معابد مشهور و قدیمی برهمنی یا آفتاب پرستی می باشد. مجسمه ی از آنجا بدست آمده است که از سنگ مرمر سفید با کمال زیبایی و مهارت ساخته شده و الهه سوریا یا آفتاب را درحالی که بر گاوی سوار بوده و دو اسب بالدار آنرا می کشاند دیده می شود. این معبد باید بعد از یک بررسی و کاوش مجدد باستان شناسی حفظ و مواظبت شود. این معبد با معابد مشهور دیگر آفتاب پرستی چون معبد سجاوند یا سگاوند لوگر، معبد زون در زمینداور و معبد شهدای صالحین و غیره رابطه تاریخی و مذهبی دارد.

۱۹۳ – قلعه غلامان:

در پایین تپه کافری قرار داشته قابل تحقیق و کاوش باستان شناسی می باشد.

ناحیه دوازدهم

۱۹۴ - زیارت بابه چهل گزی (رح):

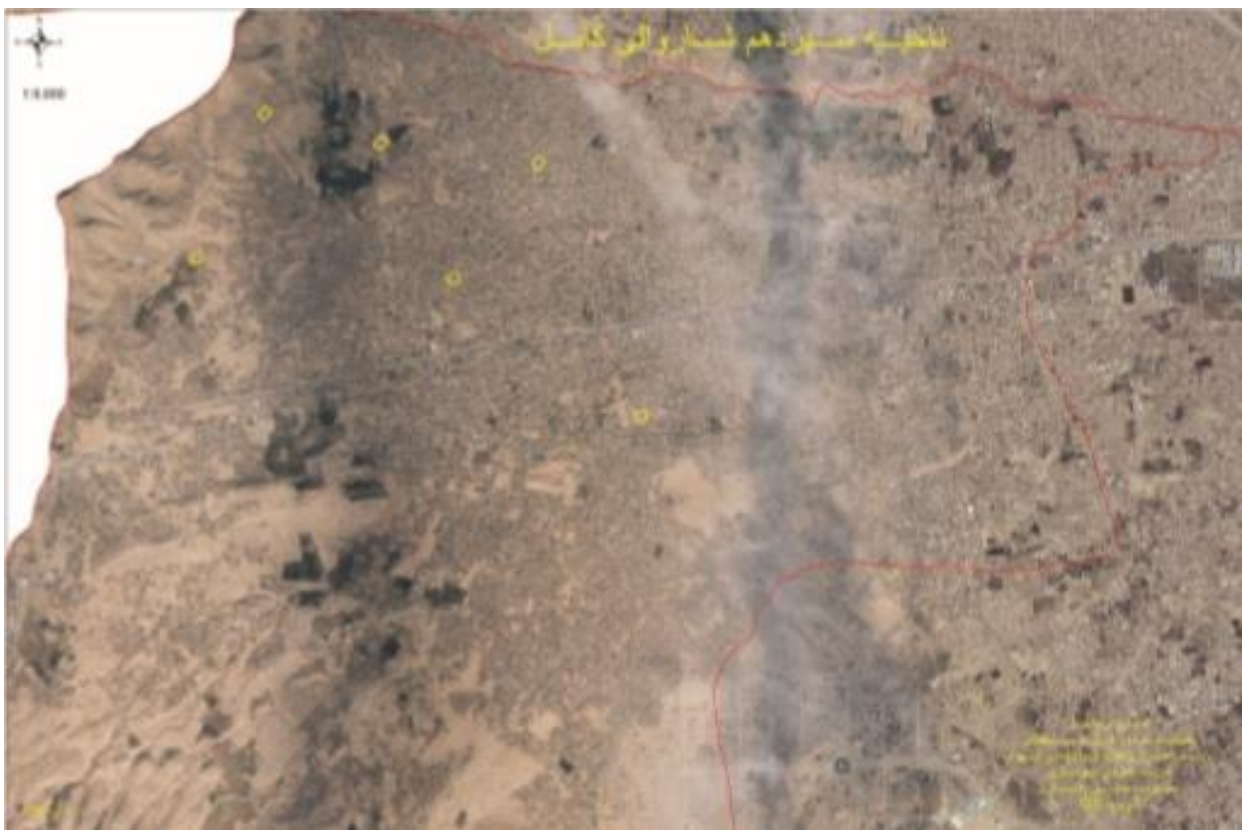
این زیارت در منطقه شینه بر فراز تپه ی قرار دارد، قرار اظهارات اهالی در زمان طالبان در این جا حفریاتی هم صورت گرفته است. مردم محلی به زیارت آن می روند، به اعتقاد مردم محل قدامت آن از زمان عرب ها بیشتر می باشند.

۱۹۵ - زیارت خواجه لحاظ (رح):

روی تپه موقعیت داشته و محل برگزاری میله نوروزی بوده است. این زیارت دارای جهنده هم بوده و مردم شینه و سایر جاها برای زیارت به این جا می آیند. در حال حاضر در آنجا پسته نظامی قرار دارد.

ناحيه سيزدهم

۱۹۶ – آرامگاه سید عبدالعظیم آغا (رح):

معروف به شاه آغا صاحب می باشد این زیارت خود لنگر خانه داشته است وی مرشد شاه امان الله بوده است. از قوم شکر زایی از اجله سادات شمال معروف فوشنج قندهار است. بنای زیارت در کمال زیبایی بوده، موقعیت مهمی از لحاظ توریسم دارد. ناحیه فوشنج همراه با شال، کوزک، کرم و لندی کوتل طبق معاهده گندمک سال ۱۸۷۸ میلادی از بدنه افغانستان جدا و به انگلیس ها داده شد. این معاهده در زمان امیر یعقوب خان امضا گردیده است. موصوف از مدت مدیدی در قلعه قاضی سکونت داشته به سال ۱۳۳۵ هجری قمری وفات نموده است. مزار شان از طرف امیر امان الله خان از وجه عین المال مخصوص شاهانه ایشان اعمار شد. وی ملقب به عمده السادات قطب عهد شناخته شده بود.

زیارت سید عبدالعظیم آغا مرشد شاه امان الله پادشاه اسبق افغانستان ملقب به عمده السادات

ناحيه چهاردهم

۱۹۷ – طاق ظفر:

در پغمان واقع است به سال ۱۲۹۸ هجری خورشیدی بخاطر یاد بود از خاطره استرداد و استقلال کشور توسط شاه امان الله خان اعمار گردید.

نمای شرقی طاق صفر در ولسوال پغمان

۱۹۸ – زیارت سلطان صاحب (رح):

در منطقه قلعه بدل بین باغ وزیر و دره بر بلندی یک تپه پیش برآمده قرار دارد. انتهای این منطقه به دو دره به نام چپ دره و راست دره ختم می شود. می گویند که این شخص پایزید بسطامی است، شخص با کمال بوده عربها از این شخصیت شناخت دارند. مردم منطقه به ایشان سخت عقیده دارند. این زیارت کتیبه هم دارد که خوانده نمی شود و مستلزم تحقیقات بیشتر از طرف کتیبه شناسان می باشد.

زیارت سلطان صاحب (رح) در منطقه قلعه بدل ولسوالی پغمان

۱۹۹ – بقایای یک استدیوم در باغ عمومی:

از دوره امیر امان الله خان می باشد.

بقایای یک استدیوم در باغ عمومی ولسوالی پغمان

۲۰۰ – مسجد امیر امان الله خان:

با ظرافت و مهارت خاصی اعمار شده است.

از دوره امانی

۲۰۱ – لنگر سنگی:

این وسیله مهم سفت سازی سرک از دوره امیر امان الله خان بوده فعلاً در صحن مسجد موصوف قرار دارد.

لنگر سنگی که برای سفت کردن سرک در دوره امانی به کار میرفت

۲۰۲ – مناره با یک کتیبه:

در کنار مسجد امیر امان الله خان در قسمت شرقی آن اعمار شده است.

مناره یادگاری حاوی یک کتیبه مربوط به دوران امیر امان الله خان

۲۰۳ – زیارت خواجه لکن (رح):

در پهلوی آن قبر یک کتیبه سنگی نیز دیده می شود. قدامت این زیارت به زمان سلطان محمود غزنوی می رسد. اهالی و مردم از نقاط مختلف کابل به زیارت این جا می آیند.

مزار مبارک خواجه لکن در پغمان که به عهد سلطان محمود غزنوی تعلق دارد

۲۰۴ - زیارت خواجه مسافر(رح):

به نام سلطان صاحب هم یاد می شود. در جوار آن سه قبر با نوشته های از قرآن کریم قرار دارد به نام بی بی صاحبان. زیارت خواجه مسافر ۶۵۰ سال قدامت دارد. ایشان از کنر به این جا آمده اند. خواجه مسافر قبلاً به اندراب بوده و از آنجا به بخارای شریف آمده و در فرجام به این جا موصلت کرده و تا آخر عمر در این ساحه می زیست. نام اصلی وی سید جلال آغا می باشد. در محوطه زیارت خواجه مسافر ۳۶۶ اولیا قرار دارند. ایشان از اولاد حضرت امیر المومنین سیدنا صدیق اکبر رضی الله تعالی عنه می باشند. از موصوف در کتاب خزینته الاصفیا یاد می کند خواجه مسافر از خوارزم بوده از مخلصان و صاحبان خواجه بهاء الدین نقشبند قدسی سر است چون خواجه بزرگ به رحمت حق پیوست خواجه مسافر به خدمت خواجه محمد پارسا حاضر شده سلوک خود را به پایه اکمال رسانید. وفات خواجه مسافر سال ۸۳۴ هجری می باشد.

مزار مبارک سید جلال آقا مشهور به خواجه مسافر در پغمان

۲۰۵ - زیارت چهل تن(رح):

در دل کوهی که از احجار آهکی یا lime stone ساخته شده است در یک مغاره قرار دارد. می گویند که آنها از مزار به غزنی و از غزنی به این جا از دست کافران فرار کرده و دراین غار آمده بودند. در این جا سر های ایشان قرار دارد و در برکی را جان لوگر تن های ایشان می باشد. بعضی ها عقیده دارند که سر های ایشان در مزار شریف قرار دارد. قدامت این زیارت را تا ۱۲۰۰ سال قبل می دانند. بعضی ها گویند که ایشان صحابی بودند. شاعر معروف صوفی عشقری در مورد ایشان شعری دارد.

شعر صوفی عشقری آورده شود.

چهل تن شریف که در داخل یک مغاره قرار دارد و به اوایل اسلام تعلق میگیرد

ناحيه پانزدهم

۲۰۶ - مسجد و حسینیه جعفریه خواجه بغرا:

این مسجد قدیمی بوده تا حال بیش از چهار مرتبه تجدید عمارت گردیده است.

حسینیه جعفریه که به دوره نادر شاه افشار تعلق میگیرد

۲۰۷ - زیارت خواجه بغرا (رح):

بر بلندی کوهی که از احجار آهکی ساخته شده است قرار دارد. در سابق اینجا قبر نبوده بلکه یک کتله سنگ قرار داشت. این زیارت به نام های خواجه بارگاه علی و خواجه بارگاه ولی هم نامیده می شود.

بر فراز کوه خواجه بغرا قرار داشته و بنام خواجه بارگاه ولی هم یاد میشود

۲۰۸ - زیارت خواجه سبز پوش (رح):

در دامنه جنوب کوهی که خیرخانه را از ده سبز جدا می سازد قرار دارد. در جوار آن درخت سرسبزی وجود دارد. ساحة مذکور به نام قصبه یاد می شود.

ناحيه شانزدهم

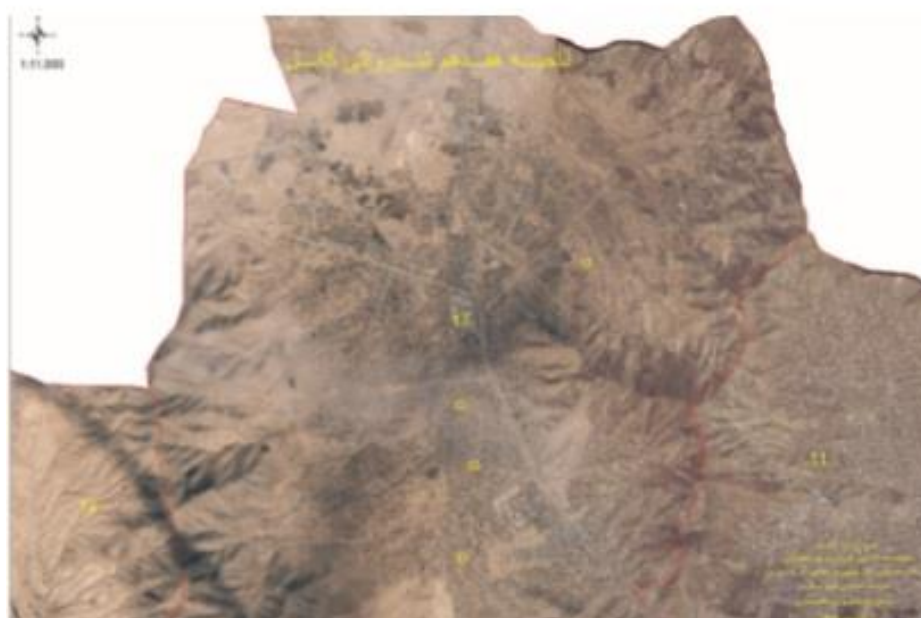
۲۰۹ – زیارت مردان غیب(رح):

نامش حاجی سید محمد یوسف آغا که مشهور به مردان غیب می باشد. بالای سنگ و کنار ها نوشته های از قرآن کریم حک شده است. قدامت آن به ۲۰۰ سال قبل می رسد. در جنگ های افغان و انگلیس شرکت داشته است. وی برادر خواجه زنبور، خواجه چاشت، خواجه غار ولی و خواجه مسافر می باشد.

مقبره حاجی سید محمد یوسف مشهور به یکی از مردان غیب

ناحيه هفدهم

۲۱۰ - مرقد محمد عبدالحمید اسیرقندی آغا (رح):

استاد محمد عبدالحمید اسیرملقب به قندی آغا فرزند الحاج میر عبد القادر یوم یکشنبه سال ۱۲۹۴ شمسی در گذر باغ نواب شهر کابل دیده به جهان گشود و بعد از ۷۹ سال عمر پر بار به روز پنجشنبه ۱۸ حمل ۱۳۷۳ هجری خورشیدی وفات نمود و در حضیره ده کیپک پروان سوم به خاک آرمید.

قندی آغا از سال ۱۳۱۰ خورشیدی به آثارحضرت ابوالمعانی بیدل روی آورد و تا پایان عمر از تحقیق و تتبع گنجینه معرفت حضرت بیدل و سایر عرفای کرام دست نکشید و همچنان با ایجاد مکتب بیدل شناسی در این مدت پرداخت که مرحوم استاد سرآهنگ نیز یکی از شاگردان ایشان بود.

جناب مرحوم قندی آغا از سال ۱۳۲۵ الی ۱۳۷۲ خورشیدی یعنی درست یک سال قبل از وفات ایشان همواره در حضر و سفر عرس های حضرت ابوالمعانی بیدل و دیگر عرفا را برگزار میکرد که صدها تن شایقین عرفان و معرفت در این مجالس اشتراک می کردند.

همچنان قابل یاد آوری است که در این روزهای با شکوه هنرمندان هر یک با اخلاص و علاقمندی خاصی به غزل خوانی نیز می پرداختند .

شاعران نیز با خوانش اشعار خویش، محفل را رونق و صفای بیشتری می بخشید.

آثار گرانبهای ایشان که گنجینه های با ارزشی برای نسل های آینده، دوستداران شعر و ادب، بجا مانده است به شرح ذیل است:

- ۱- کلیدعرفان درد و جلد، شرح بعضی از ابیات غامض حضرت ابوالمعانی بیدل.
- ۲- پیوند دل، شامل مخمسات قندی آغا بر چندین غزل ابوالمعانی بیدل
- ۳- جنون شوکتان، شرح حال مردان عارف و عاشقان راه خدا
- ۴- مرد حق
- ۵- فیروز ملنگ
- ۶- تصوف و طرق چهارگانه
- ۷- بیدل اویسی
- ۸- شرح رباعیات بیدل
- ۹- شاخ نبات (شامل مخمسات قندی آغا برچند غزل شمس الدین محمدحافظ)
- ۱۰- نجوای شیب
- ۱۱- ترجمه رسایل جلال الدین سیوطی

مرقد محمد عبدالحمید (رح) مشهور به اسیر قندی آقا در نو آباد ده کیپک

۲۱۱ - مرقد محمد عبدالعزیز مهجور (رح):

محمد عبدالعزیز مهجور فرزند محمد عبدالحمید اسیر معروف به قندی آغا در سال ۱۳۲۴ خورشیدی در قندهار به دنیا آمد اما وی اصالتاً از ولایت کابل بود.

عبدالعزیز مهجور تحصیلات را در کابل و در لیسه امانی پی گرفت و پس از پایان تحصیلات در رشته اقتصاد، ابتدا در هرات مدیر عمومی خدمات شرکت مالداری (دامداری) شد و سپس در بانک ملی و ریاست بانک انکشاف صنعتی استخدام گردید.

او در این مدت، شعر و بیدل پژوهی را کنار نگذاشت و علاوه بر سرودن اشعار بسیار، کتاب ها و رسالاتی درباره بیدل و دیگر شاعران کهن فارسی نوشت که فهرست و آثار وی به شرح ذیل است:

- ۱- شرح مستزاد بیدل
- ۲- آینه بندان حیرت بیدل
- ۳- کامدی و مدن
- ۴- داغ محرومی
- ۵- غزل های ستارهدار
- ۶- میلاد نور
- ۷- احسنالقصص
- ۸- داغستان دل (دیوان اشعار)
- ۹- سبک بیدل
- ۱۰- مغز و پوست (افکار عطار، مولوی و ابوالمعانی بیدل)
- ۱۱- گردش رنگ (تحلیل و تفسیر برخی از غزلیات بیدل)
- ۱۲- کجای کار خراب است (نقد ادبی)
- ۱۳- زندگینامه خواجه معین الدین چشتی
- ۱۴- زندگینامه پیر هرات خواجه عبدالله انصاری
- ۱۵- زندگینامه شیخ کبیر حکیم سنایی غزنوی
- ۱۶- خمستان قدیم
- ۱۷- نوع پروری و انسان دوستی در متون قدیمه دری
- ۱۸- پراگندهها (مجموعه مقالات ادبی و عرفانی)
- ۱۹- میکده معرفت (ساقینامه بیدل)
- ۲۰- ابوالمعانی بیدل و کلمات قدسیه نقشبندیه
- ۲۱- علم عروض
- ۲۲- سیری در نکات بیدل
- ۲۳- ابوالمعانی بیدل از افتخارات افغانستان است

از این آثار تعدادی چاپ و متباقی هنوز چاپ نشده است. او در کنگره ها و همایش های بیدلشناسی در هندوستان، ایران و تاجیکستان شرکت کرده و سفرهای رسمی نیز به امارات متحده عربی، پاکستان و شوروی نیز داشته است .

وی در سفر به هندوستان، از سوی دانشگاه اسلامی ملی، دکترای افتخاری در بیدلشناسی کسب نمود. محمد عبدالعزیز مهجور شاعر و پژوهشگر بود که در برپایی سالانه مراسم عرس بیدل مسیر پدر را ادامه داد .

محمد عبدالعزیز مهجور تا واپسین ایام عمر در کابل زندگی میکرد. به دلیل بیماری به ۷۲ سالگی در ۲۴ سرطان ۱۳۹۶ هجری خورشیدی درگذشت و در جوار مرقد پدرش واقع ده کیپک پروان سوم به خاک آرمید.

مرقد محمد عبدالعزیز مهجور (رح) در نو آباد ده کیپک

۲۱۲ – مرقد خواجه فولاد (رح):

خواجه محمد شکور، معروف به خواجه فولاد ولی یکی از سالکان مجاذیب شهر کابل است که مورد اعتقاد مردم بوده، در سال ۱۲۵۴ هجری قمری رخت از جهان بسته و به رحمت حق پیوسته است . مرقدش در مسیر سرک بادام باغ زیارتگاه عام و خاص است.

مرقد خواجه فولاد (رح) در ساحه بادام باغ که متعلق به قرن ۱۳ هجری قمری

ناحيه هجدهم

۲۱۳ - پادشاه صاحب پای منار(رح):

اسمش سید میر زیور الدین بوده و نسبش به حضرت علی کرم الله وجهه می رسد. بر کتیبه مزارش نوشته شده است: ولی حق زیورالدین پادشاه صاحب زصلب حضرت سید حسین آغاصاحب عارف نامی که پسوند نسب با غوث اعظم می رسد. وفاتش به سال ۱۱۵۱ هجری قمری صورت گرفته است. آرامگاه این عارف با تقوا و شاعر یکی از زیارتگاه های معروف شهر کابل به شمار می رود. نمونه کلام وی:

من که از تحقیق خود در حسن عالم زیورم
هرکه خود را دید گویا دید دیدار مرا
مزار وی زیارتگاه خاص و عام می باشد

مزار مبارک میر زیورالدین مشهور به پادشاه صاحب پای منار در منطقه پای منار ده سبز

۲۱۴ - زیارت حاجی صاحب(رح):

شیخ سعد الدین احمد انصاری در شمال کابل در ولسوالی ده سبز بر سر راه قدیمی و کاروان رو کابل پنجشیر قرار دارد. حضرت شیخ سعد الدین مجذوب مشهور به حاجی صاحب شور عشق بوده وی عارف و بزرگوار اسلام بوده چندین کتاب تالیف کرده است. وی به سال ۱۱۴۰ هجری قمری تولد و بعد از ۸۵ سال عمر پر بار به تاریخ ۱۲ رجب روز دوشنبه سال ۱۲۲۵ هجری قمری جهان فانی را وداع گفت. عمارت ایشان با زیبایی خاصی بنا یافته دارای خانقاه، مدرسه و غیره ملحقات بوده است. بر مدخل بارگاهش این شعر نوشته شده است.

بر آستان تو هرکس رسید مطلب یافت
روا مدار که من نا امید بر گردهم
مزارش زیارتگاه خاص و عام می باشد

زیارت حاجی صاحب که اسمش شیخ سعد الدین احمد انصاری است و در شمال ده سبز قرار دارد

۲۱۵ - زیارت خواجه چاشت ولی(رح):

بر فراز تپه بلند و ازدها مانندی که بر تمام جلگه ده سبز مشرف است قرار دارد، اسمش خواجه شمس الدین چشتی است. کتیبه کهن دارد که به مشکل خوانده می شود. قبرش از سنگ مرمر تزیینی یافته و پایین مزار آن صفا و زینت های زیبا از سنگ مرمر ساخته شده است. در پایین مزار به فاصله چند متر در شگاف کوه شمعدان یا چراغدان وی قرار دارد. در جوار آن جای چای در سنگ کوه دیده می شود که اهالی منطقه معتقد اند که جای پای دلدل می باشد. به قول میر حسین چغتایی به تاریخ ۵ / ۱۲ / ۸۹۸ هجری قمری وفات نموده است و این سالی است که حضرت نورالدین عبدالرحمن جامی عارف و صوفی شهیر خراسان هم چهره در نقاب خاک کشیده است. در مورد وجه تسمیه این زیارت گفته می توانیم که این کلمه از نام چشت که یک ولسوالی در هرات است و طریقه معروف چشتیه نیز بدان ارتباط دارد گرفته شده و به نام های چاشت، خشت و خست تحریف شده است.

مزار مبارک خواجه شمس الدین چشتی معروف به خواجه چاشت بر فراز یک کوه بچه در شمال ده سبز

ناحيه نزدهم

۲۱۶ - زیارت بابیه قشقار(رح):

بر فراز یک کوه بلند قرار دارد. که بر ساحات مجاور اشراف دارد. زیارت قدیمی می باشد مردم منطقه به آن اعتقاد راسخ دارند از دامنه شمال این کوه چشمه ای با آب کافی جریان دارد.

زیارت بابیه قشقار که بر فراز یک کوه قرار دارد

۲۱۷ - حوض مزار:

(منطقه ممنوعه)

در این جا آب از زیر زمین خارج می شود در زمان امیر امان الله خان آب آن را به ارگ آورده بودند.

۲۱۸ - پری باغ:

از باغ های قدیمی است عقیده بر آن است که در این باغ پری ها زنده گی میکردند.

(منطقه ممنوعه)

ناحیه بیستم

۲۱۹ - زیارت ملا بابا (رح):

در قلعه باور چهار آسیاب قرار دارد، مردم به وی اعتقاد زیادی دارند و اسراری از وی دیده اند.

زیارت ملا بابا در ساحه قریه باور چهار آسیاب قرار دارد

۲۲۰ - زیارت خواجه قلندر آغا:

(منطقه ممنوعه)

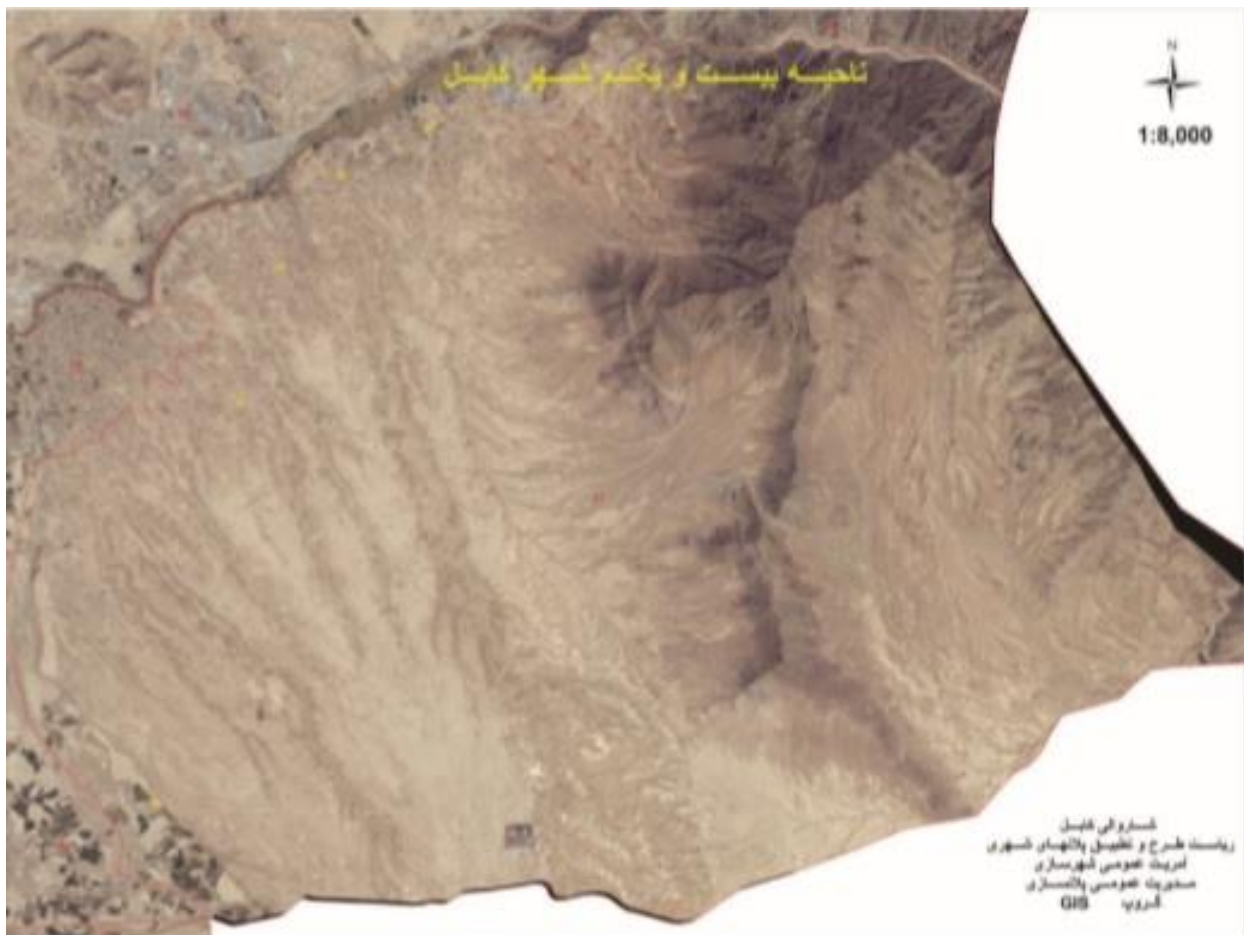
در چار سوق در جوار لیسه ذکور چهار آسیاب قرار دارد که به شکل یک قبر دراز گلی می باشد.

۲۲۱ - زیارت سید میرزای غازی:

در کنار سرک عمومی به شکل گلی قرار دارد که در کنار قبر دیوار قدیمی به ضخامت یک متر نیز موجود است.

ناحیه بیست و یکم

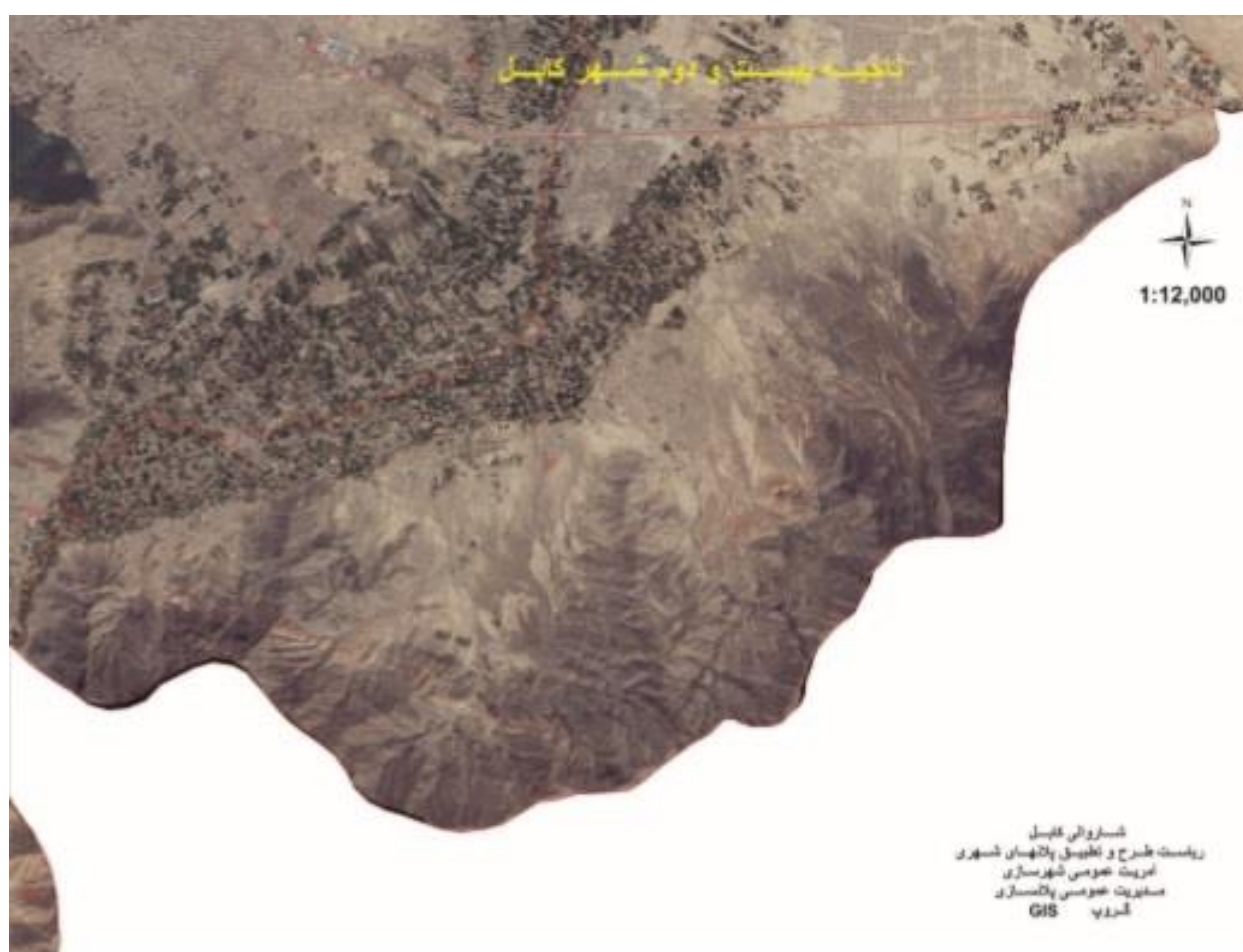

۲۲۲ – زیارت سلطان غازى (رح):

زیارت سلطان غازى در شرق بتخاک موقعیت دارد که قدامت آن به ۲۰۰ سال قبل می رسد.

ناحیه بیست و دوم

۲۲۳ – منار چکری:

از یادگارهای عصر آشوکا است که در پای کوه چکری موقعیت دارد. ارتفاع آن حدود ۲۸ متر بوده که یکی از مهمترین یاد کارهای دوره بودایی در افغانستان می باشد که بالای آن چرخه بزرگی قرار داشت که چرخ می خورد که از علایم دین بودایی به شمار می رفت که شبیه آن در مدراس هندوستان نیز موجود است که تاریخ آن به عصر آشوکا به قرن سوم قبل از میلاد مسیح بر می گردد .

منار چکری در حقیقت در ساحه کابل قدیم قرار دارد که قبل از کابل امروز تاریخ آن به قرون دو و سه میلادی می رسد در آن ساحه شهر قدیم کابل ایجاد شده بود و خرد کابل و بگرامی موجوده نیز مربوط به ساحه کابل قدیم می شد.

منار چکری یادگار عصر آشوکا کبیر

۲۲۴ – زیارت حضرت صاحب (رح):

(منطقه ممنوعه)

در داخل قریه بتخاک قرار داشته قدامت تاریخی آن به ۲۵۰ سال پیش می رسد.

۲۲۵ – زیارت بابا حاجی کلان (رح):

(منطقه ممنوعه)

این زیارت بیشتر از ۳۰۰ سال قدامت دارد.

منابع و مأخذ

- ۱_ جاوید، عبدالاحمد. کابل در آئینه تاریخ. کابل: شاروالی کابل، ۱۳۹۱.
- ۲_ میلاد کابل. مجموعه مقالات سمینار کابل. کابل: شاروال کابل، ۱۳۹۳.
- ۳_ عثمانی، عصمت الله. بودیزم و سیر انکشاف تاریخی آن در آریانا. کابل: مطبعه نبراسکا، ۱۳۸۵.
- ۴_ عزیزی، نظر محمد. افغانستان در گذشت زمان. کابل: مرکز منبع معلومات، ۱۳۹۰.
- ۵_ رسولی، نادر. مجله باستان شناسی. دوره سوم، شماره نهم. کابل: اکادمی علوم، ۱۳۹۰.
- ۶_ خلیل، محمد ابراهیم. مزارات کابل. کابل: انجمن شاروالی کابل، ۱۳۸۳.
- ۷_ پنجشیری، عزیز احمد. جغرافیای تاریخی آریانا. کابل: پوهنتون کابل، ۱۳۶۰.
- ۸_ پنجشیری، عزیز احمد. هندوکش و مظاهر جغرافیایی آن. کابل: پوهنتون کابل، ۱۳۶۷.
- ۹_ کهزاد، احمد علی. تاریخ قدیم افغانستان. کابل: موسسه چاپ کتب، (ت. ن).
- ۱۰_ میلاد کابل. مجموعه مقالات سمینار دوم. کابل: شاروالی کابل، ۱۳۹۲.
- ۱۱_ میلاد کابل. مجموعه مقالات سمینار سوم. کابل: شاروالی کابل، ۱۳۹۴.
- ۱۲_ حدود العالم. ترجمه میرحسین شاه، کابل: پوهنتون کابل، ۱۳۴۲.
- ۱۳_ کهزاد، احمد علی. افغانستان در پرتو تاریخ. کابل: موسسه چاپ کتب، ۱۳۴۶.
- ۱۴_ دایرة المعارف افغانستان. جلد پنجم، کابل: انجمن آریانا دایرة المعارف، ۱۳۳۵.
- ۱۵_ صدقی، محمد عثمان. کابل شاهان. کابل: مرکز بین المللی مطالعات کوشانی، ۱۳۵۷.
- ۱۶_ حبیبی، عبدالحی. پنجا مقاله. کابل: اکادمی علوم افغانستان، ۱۳۶۲.
- ۱۷_ اکادمی علوم افغانستان. کوشانیان. کابل: نشرات اکادمی علوم، ۱۳۹۰.
- ۱۸_ توفیقی، حسین. ادیان بزرگ. تهران: سمت، ۱۳۸۱.
- ۱۹_ کهزاد، احمد علی. افغانستان در شاهنامه. کابل: نشرات بیهقی، ۱۳۵۵.
- ۲۰_ صدقی، محمد عثمان. شهر های آریانا. کابل: انتشارات امیری، ۱۳۸۵.
- ۲۱_ جوزجانی، قاضی منهاج سراج. طبقات ناصری. جلد دوم، به کوشش عبدالحی حبیبی، کابل: موسسه چاپ کتب، ۱۳۴۴.
- ۲۲_ کهزاد، احمد علی. افغانستان در پرتو تاریخ. کابل: دانش، ۱۳۸۷.
- ۲۳_ حبیبی، عبدالحی. ظهیر الدین محمد بابر. کابل: نشرات بیهقی، ۱۳۵۱.
- ۲۴_ میوندی، محمد علی. تاریخ افغانستان. لاهور: مطبعه مفید، ۱۳۰۶.
- ۲۵_ تور وایانا، نجیب الله. استرابون و آریانا. کابل: موسسه الازهر، ۱۳۷۹.
- ۲۶_ ابراهیمی، محمد اسحاق. مراکز مهم بودایی در افغانستان. کابل: کمیته دولتی طبع و نشر، ۱۳۰۹.
- ۲۷_ سایکس، سرپرسی جنرال. تاریخ افغانستان. جلد اول، کابل: اکادمی علوم افغانستان، ۱۳۸۲.
- ۲۸_ خاکروب، عبدالحی. کاروان نور. کابل: مرکز انتشارات صبور، ۱۳۸۳.

- ۲۹_ دهقان، غلام سرور. مزرعه دهقان. کابل: انتشارات فیضی، ۱۳۸۸.
- ۳۰_ مرادی، صاحب نظر. کابل در گذرگاه تاریخ. کابل: انتشارات سعید، ۱۳۸۴.
- ۳۱_ اسیر، محمد عبدالحمید. جنون شوکتان. کابل: انتشارات احمد، ۱۳۸۳.
- ۳۲_ میلاد کابل. مجموعه مقالات اولین سمینار. کابل: شاروالی کابل، ۱۳۸۹.
- ۳۳_ آرشیف ملی افغانستان. بخش فرامین و تصاویر.
- ۳۴_ مصاحبه ها، تحقیقات در ساحه و روایات شفاهی.

۱۳۹۶ هـ ش